

ABONE OL,
GERÇEĞİN SESİ DAHA GÜR ÇIKSIN

evrensel.net/abone

EMEĞİN SESİ, GERÇEĞİN HABERCİSİ

G Ü N L Ü K

www.evrensel.net

evrensel

emek evrenseldir

14 Mart 2024 Perşembe ◆ Yıl: 23 ◆ Sayı: 8224 ◆ Fiyat: 10 TL

SAĞLIKTA ÇÖKÜŞ

Türkiye’de resmi veriler sağlık sisteminin çöküşe sürüklendiğini gösteriyor. Doktor ve hemşire sayısı yetersiz, sağlıkçı göçü büyüyor. Hastalar randevu bulamıyor. İktidarın 4 yıllık ‘stratejik planı’ndaki hedef rakamlar bile dünyanın çok gerisinde.

Fotoğraf: Evrensel

OECD SONUNCUSU

TÜRKİYE 14 Mart Tıp Bayramı’na, hastane randevularının alınmadığı, MR için aylar sonraya gün verildiği, bir doktorun günde 100’den fazla hastaya baktığı ve hastaların acillere yığıldığı koşullarda giriyor. Kişi başına düşen doktor sayısında OECD sonuncusu olan Türkiye’de Sağlık Bakanlığının stratejik planında yer alan 4 yıl sonrasına dair hedefler bile OECD ortalamasına yaklaşmıyor.

TTB: ASIL AÇIK KAMUDA

TTB 2. Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten, doktor açığının özellikle kamuda olduğuna dikkat çekerek “Koruyucu sağlık hizmeti veren aile hekimliği birimi sayısı 27 bin ama en az 40 bin olmalı. Sağlığı piyasaya açan yaklaşım sürdükçe sorun giderilemez” dedi. Ökten, rastgele açılan fakültelerle tıp eğitiminin de niteliksiz hale geldiğini vurguluyor: “Böyle giderse nitelikli eğitim almış doktor bulamayacağız.”

SES: İNSAN GÜCÜ EKSİK

SES MYK Üyesi Eylem Kaya Eroğlu, Sağlık Bakanı Koca’nın sürekli hasta, hastane ve muayene sayılarıyla övünmesini eleştirerek “Övünülmesi gereken koruyucu sağlık hizmetleri ve sağlıkta insan gücüne yapılan yatırım olmalı” dedi. TTB, SES ve Dev-Sağlık-İş’in 14 Mart Tıp Bayramı’na dair basın açıklamasında ise şiddetten arındırılmış çalışma ortamları ve ücretlerin emekliliğe yansıdığı tek kalem maaş talep edildi. **Vural Nasuhbeyoğlu’nun haberi sayfa 2’de**

100 BİN KİŞİYE

228

DOKTOR

OECD’de her 100 bin kişiye düşen doktor sayısı 350’nin üzerinde. Türkiye’de ise sadece 228.

2023 YILINDA

3025

‘GÜÇ’ BELGESİ

Can yakıcı göç sürüyor. 2012’de 59 hekim belge almıştı. 2023’te bu sayı 3 bini aştı.

CERRAHİNİN

%75’i

BOŞ

2023’ün ilk TUS yerleştirmesinde cerrahi branşların 4’te 3’ü boş kaldı.

KADIKÖY’DE EK ZAM TALEBİ:

Başkan masaya

GEÇİNEMEDİKLERİNİ belirten Genel-İş üyesi Kadıköy Belediyesi işçileri, belediye binası önünde yaptıkları eylemle ek zam talep etti. Yönetimin görüşme için seçim sonrasını işaret etmesine tepki gösteren işçiler “başkan masaya” sloganı attı. **s.5**

Fotoğraf: Murat Uyysal/Evrensel

Erdoğan’dan Şırnak’a beş yıldır aynı vaat

ŞIRNAK’ta 2019 yerel seçimi önceki AKP tarafından vad edilen 500 yataklı Bölge Hastanesi 5 yıldır bitirilemedi. 31 Mart seçimleri için kente gelen Erdoğan, Şırnak için yaptığı ‘hizmetler’i sayarken vaatleri arasında Bölge Hastanesi bir kez daha yer aldı. **s.8**

Mal varlığı sorulan Turgut Altınok, ‘Mal bizim değil Allah’ın, biz emanetçiyiz’ yanıtını verdi.

Eğitim Sen: ÇEDES ve MESEM durdurulsun

BİRÇOK ilde açıklama yapan Eğitim Sen üyeleri, iktidarın siyasal-ideolojik hedefleri doğrultusunda okullarda piyasacı ve dinci kuşatmanın araçları olarak kullanılan MESEM ve ÇEDES uygulamalarına son verilmesi gerektiğini söyledi. **s.3**

Fotoğraf: Özcan Yaman

EDEBİYATIN 70 YILLIK ÇINARI s.10

Cari açık küçülecek, cepte açık büyüyecek

BU ALKIŞ NİYE?

“YÜZDE 45 faiz enflasyonu aşağı çekmedi, artışa devam” alkışı başladı; “Bak cari açık düşüyor aynen devam” sloganı eşliğinde. Oysa altın ve enerji hariç dış ticaret açığı geçen yıldan fazla. Program dışa bağımlılığı azaltmadığı gibi işsizliği büyüttü!

YA SEÇİM SONRASI!

BAKAN Şimşek, “Programı sürdürmek için seçim sonrası uzun bir dönem olacak” diyor. Bunun anlamı daha çok vergi, daha çok işsizlik! İTO Başkanı Avdagiç tuz biber ekliyor: “İş güvencesi, işsizlik sigortası, kıdem tazminatı bir arada olmaz, esnetin.”

Bülent Falakaoğlu’nun yazısı sayfa 6’da

Fotoğraf: AA

GAZZE’DE YİYECEK SIKINTISI BÜYÜYOR s.9

İki toplantı ve Çin’in yeni ‘ileri atılımı’

ÜLKE üzerindeki jeopolitik ve jeoekonomik baskı yoğunlaşırken ekonominin de ÇKP’ye yardımcı olduğu söylenemez. Çin yakın zamanda iki alandaki liderliğini yitirdi. Artık dünyanın ne en hızlı büyüyen ne de en kalabalık ülkesi.

Kerem Gökten’in yazısı sayfa 9’da

ISSN 1308-3376
9 771308 337006

YAŞAMIN İÇİNDEN

En sıcak
bahar
kapıda

Fotoğraf: AA

BOĞAZİÇİ Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Levent Kurnaz, dünyanın geçen sene haziran ayında El Nino dönemine girerek ısındığını belirterek “Yaşadığımız her ay, tarihte yaşadığımız en sıcak ay oldu” dedi. Dünyada geçirdiğimiz en sıcak kışın yaşandığını belirten Kurnaz “Muhtemelen mart, nisan ve mayıs da en sıcak ilkbahar mevsimi olacak” dedi. (İSTANBUL)

Makas
atıp
kaza yaptı

ESENLER'de makas atan aracın çarptığı otomobil sol şeride savruldu. Savrulan otomobile arkadan gelen ambulans çarptı. Kazada şans eseri ölen ya da yaralanan olmadı. Kaza anı araç kamerasına yansıdı. Makas atan aracın sürücüsü Efe Yılmaz, makas atarak kazaya neden olduğunu belirttiği sürücü hakkına suç duyurusunda bulundu. (İSTANBUL)

Araç
tarlaya
uçtu

TOKAT'ın Erbaa ilçesinde tarlaya devrilen cipteki 4 kişi yaralandı. Kale köyü yakınlarında meydana gelen kazada araç, sürücünün direksiyon kontrolünü yitirmesi sonucu yol kenarındaki tarlaya devrildi. Yaralıları ambulanslarla hastaneye kaldırılırken sağlık durumlarının iyi olduğu belirtildi. Kazayla ilgili inceleme başlatıldı. (TOKAT)

Kaza
sonrası
kavga

ERZURUM'da oğlu S.G'nin otomobili ile kaza yaptığını duyan Eyüp G, olay yerine gelip diğer sürücü Erkan A'ya sopa ile saldırdı. Erkan A'nın da karşılık veresi ile çıkan kavga, polis müdahalesi ile sona erdi. Yaralanan Eyüp G. ambulansla tedavi edilirken, taraflar daha sonra polis merkezine gidip karşılıklı şikayetçi oldu. (ERZURUM)

SAĞLIKTA ÇÖKÜŞÜN RESMİ VERİLERİ:

İstihdam yetersiz,
eğitim niteliksiz

Vural NASUHBEOĞLU
İstanbul

Bulunamayan hastane randevuları, aylar sonraya verilen MR sıraları, 5 dakikada bir muayene dayatması, 1 doktorun günde yüzden fazla hastaya bakmak zorunda kalması, 1 yılda nüfusun 2 katının acil servislere başvurmasının birçok sebebi var. Ama en önemli sebeplerinden biri Türkiye'de sağlık alanındaki insan gücü sayısının yetersizliği, Erdoğan'ın “Gidiyorlarsa gitsinler” dediği doktorundan hemşiresine sağlık emekçilerinin eksikliği.

100 BİN KİŞİYE 228 DOKTOR

Sağlık alanındaki bu yetersizlik hem resmi verilere hem de Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın “Bazı branşlarda eksiklerimiz var” itiraflarına yansıyor. Türkiye, 100 bin kişi başına düşen doktor ve uzman doktor sayısında Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) üyesi 37 ülke arasında son sırada. Sağlık Bakanlığının 2019-2023 stratejik planında 100 bin kişi başına düşen doktor sayısı için konulan hedef de tutmayarak 228'de kaldı. OECD ülkelerinde 100 bin kişi başına düşen doktor sayısının ortalaması 350'nin üzerinde. Bakanlığın 2028 yılı için hedeflediği 100 bin kişi başına düşen sayısı da 315. Yani 4 yıl sonra bile bu alanda OECD ülkelerinin ortalaması yakalanamıyor.

HEMŞİRE SAYISINDA DA
DURUM BENZER

100 bin kişi başına düşen ebe hemşire sayısında da durum farklı değil. Tüm dünyada hemşire sayısının doktor sayısından daha fazla olduğu bilinirken Türkiye'de Bakanlığın son verilerine göre 100 bin kişi başına düşen ebe hemşiresi sayısı 356. OECD ülkelerinde 100 bin kişi başına düşen hemşire sayısı ise 920, Türkiye'nin yaklaşık 3 katı. Bakanlığın 2028 için 100 bin kişi başına düşen ebe hemşire sayısı hedefi de OECD'nin çok altında 500 olarak planlanmış.

Türkiye, 100 bin kişi başına düşen doktor ve hemşire sayısında OECD ülkeleri arasında son sıralarda. Bu açığın kapanması bir yana Sağlık Bakanlığının 4 yıl sonraki 2028 yılı hedefleri bile OECD ülkelerinin bugünkü verilerinin yanına yaklaşıyor.

TTB 2. BAŞKANI ALİ İHSAN ÖKTEN:

ASIL DOKTOR
AÇIĞI KAMUDA

TÜRK Tabipleri Birliği (TTB) 2. Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten, doktor açığının özellikle kamuda çok belirgin olduğuna dikkat çekti. Hekim açığı konusunda Sağlık Bakanlığının bir planı olmadığını belirten Ökten “Türkiye'nin hangi alanda hekim açığı var? Pratişyen hekim mi, aile hekimi mi yoksa uzman hekim mi? Uzman hekim açığı var ama hangi uzmanlık alanlarında? Bakanlık bunları ayrı ayrı değerlendirmiyor” dedi. Türkiye'nin öncelikle koruyucu hekimlik açısından aile hekimine ihtiyacı olduğunu dile getiren Ökten “Şu an aile hekimliği birimi sayısı 27 bin civarında. Bunun en az 40 bin olması gerekir” dedi. Hekim açığının önemli bir halk sağlığı sorunu olduğunu dile getiren Ökten “Bakanlığın sağlık alanını piyasaya açan 2002'den beri uygulanan sağlıkta dönüşüm projesi devam ettikçe doktor açığı da giderilemez. Vatandaş randevu bulamazken sağlıklı ticaret gören bu anlayış yurt dışından parayla gelenlere sağlık turizmi adı al-

tında alan açıyor. Bu politikayla kamudaki açık kapatılamaz, OECD ülkelerinin ortalaması da yakalanamaz” dedi. Kamu sağlık alanındaki sorunlar nedeniyle istifa eden, özel hastanelere geçen ve yurt dışında çalışmayı tercih edenlerin arttığına işaret eden Ökten “Son yıllarda özellikle yan dallar, cerrahi ve çocuk bölümleri boş kalıyor. Hatırlarsanız Urfa Haran Tıp Fakültesinde doktor yokluğundan 9 bölüm kapanmıştı. Bu gibi sorunlar başka kentlerde de yaşanıyor. Böyle giderse ileride bizi muayene ve ameliyat edecek nitelikli eğitim almış doktor bulamayacağız” uyarısını yaptı.

FAKÜLTE ÇOK,
KADRO YETERSİZ

Türkiye'nin 128 (91'i devlet, 37'si vakıf) tıp fakültesi sayısıyla dünyada 1. sırada olduğunu ama bunun olumlu bir liderlik olmadığına vurgu yapan Ökten “Nicelik artarken tıp eğitiminin niteliği düşüyor. Tıp fakültelerinin açıldığı yerlerde en az 1.5 milyon nüfus (hasta sayısı açısından) olması gözetilmiyor. ‘Giderlerse gitsinler’ anlayışıyla her geçen ay artan hekim gücünün kontenjan artışlarıyla telafi edileceği düşünülüyor” dedi. Türkiye'deki 4 tıp fakültesinin kontenjan açmamış tabela tıp fakültesi konumunda olduğunu belirten Ökten, “14 tıp fakültesinde ise eğitimin bir kısmı ya da tamamı başka bir tıp fakültesi tarafından yürütülmekte. Bu tıp fakülteleri altyapı, eğitici insan gücü ve olanakları açısından henüz eğitime hazır değil” dedi. Tıp fakültesi sayısı ve kontenjanların fazlalığıyla birlikte tıp eğitiminin niteliğinin giderek kötüleştiğini belirten Ökten “Devlette 485, vakıf tıp fakültelerinde 334 olmak üzere 2022-23 eğitim döneminde toplam 819 öğretim üyesi kadrosu boş kaldı” dedi. Tıp fakültelerindeki toplam öğrenci sayısının 2022'de 112 bin 58 olduğunu belirten Ökten şunları söyledi: “Bu sayılar nitelikli hekim yetiştirme olanaklarından uzak olduğumuzu gösteriyor. Bir diğer önemli konu tıp fakültelerinin akreditasyonudur. Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) Türkiye'deki tıp fakültelerinin sadece 36'sı, vakıf tıp fakültelerinin 8'i akredite edilmiştir. Yani Türkiye'deki her üç tıp fakültesinden ikisi akredite değildir.”

BİNAYA DEĞİL
İNSAN GÜCÜNE
YATIRIM
YAPILMALI

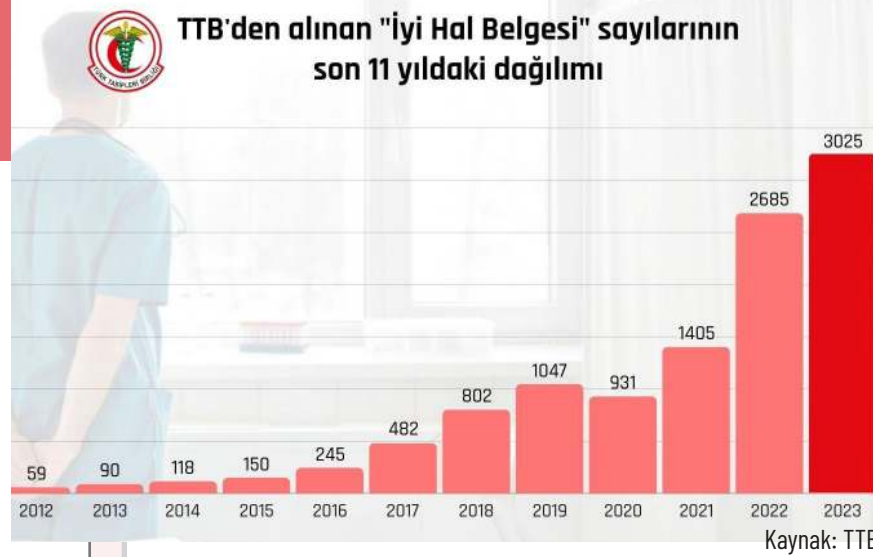
SAĞLIK ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) MYK Üyesi Eylem Kaya Eroğlu, Sağlık Bakanının sürekli hasta, hastane ve muayene sayılarıyla övünmesini eleştirerek “Sağlıkta asıl övünülmesi gereken koruyucu sağlık hizmetlerinin gelişkinliği ve sağlık insan gücüne yapılan yatırım olmalı” dedi. Türkiye'nin sağlık alanındaki insan gücünün uluslararası alanla karşılaştırdığında ne kadar yetersiz olduğunu gördüğüne vurgu yapan Eroğlu “Sağlıkta krizler karşısında dayanıklı fiziksel kapasite artışı yeterli olmuyor. Halkın nitelikli sağlık hizmetine erişmesindeki en büyük engel olan sağlık insan gücü yetersizliği giderilmeli” dedi. Sağlık emekçilerine yönelik tirmanan şiddet, iş yükü artışı, liyakatsiz yöneticilerin yol açtığı sorunlar, mobbing ve baskı yüzünden hekimlerle başlayan sağlık emek gücünün hemşirelerle devam ettiğine dikkat çekerek “Sağlık Bakanlığı ise fiziksel kapasite artışı tercinde ısrar ediyor. Halkın nitelikli sağlık hizmetine erişmesindeki en büyük engel sağlık insan gücü yetersizliğini gidermeyen sağlık politikalarıdır” dedi.

HEKİM GÖÇÜ 11 YILDA
60 KAT ARTTI

DOKTOR, ebe ve hemşire yetersizliğine bir de sağlıkta artan şiddet, malpraktis davaları ve ekonomik özlük haklarının geriye gitmesi nedeniyle artan doktor göçü de ekleniyor. Yurt dışında çalışmak için Türk Tabipleri Birliğinden (TTB) ‘iyi hal belgesi’ alan doktor sayısı 11 yılda 60 kat artarak 11 bini geçti. TT-Bnin verilerine göre 2012'de yurt dışında çalışmak için belge alan hekim sayısı 59 iken 2023'te bu sayı 3025'e çıktı. 2024'ün sadece ilk iki ayında ise bu sayı 453 oldu. Artan hekim göçüne son yıllarda hemşire göçü de eklendi. Son 3 yılda 13 bini aşkın doktor da kamuya ait sağlık kurumlarında istifa etti.

CERRAHİ BRANŞLAR BOŞ KALDI

Doktor eksikliğinin en fazla hissedildiği alan ise çocuk yan dallar ve cerrahi branşlar. Nisan 2022'de TUS yerleştirme sonuçlarına göre, 12 bin 294 kontenjanın bin 859'u boş kalmıştı. 2023'ün ilk TUS yerleştirmesinde ise cerrahi branşların 4'te 3'ü boş kaldı. Sağlık Bakanlığı, uzman hekim açığını çözmek için sözleşmeli istihdam edilecek hekim sayısını arttırırken bir yanda da 65-72 yaş arasındaki hekimlerden atama talebi topluyor.

ÖZEL SEKTÖRDE CİRO BASKISINA SON VERİLMESİNİ İSTİYORUZ

BÖLGESEL EŞİTSİZLİK
HAD SAFHADA

ÖTE yandan Türkiye'de sağlık alanındaki bölgesel eşitsizlik de giderilemiyor. Batı Anadolu, Ege Bölgesi ve İstanbul dışında kalan yerlerin tamamında doktor ve uzman doktor sayısı Türkiye ortalamasının altında. Örneğin Ege Bölgesi'nde 100 bin kişi başına 225, İstanbul'da 267 doktor düşerken, Güneydoğu Anadolu'da bu sayı 148'e iniyor. Bakanlığın 2022 verilerine göre İstanbul'da 100 bin kişi başına 151, Ege Bölgesi'nde 121 uzman doktor düşerken bu oran Kuzeydoğu Anadolu'da 79, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise sadece 69.

RANDEVU YOK, İLAÇ YOK, SAĞLIK BAKANI YOK!

Fotoğraflar: Evrensel

GÜNLÜK 14 Mart 2024 Perşembe / Sayı: 8224

evrensel
Günlük Yaygın
Sürelî Gazete

Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi:
Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni:
Hakkı Özdal

Yazı İşleri Müdürü:
İsmail Muzaffer Özkurt

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gökrem Kınacı

Haber Müdürü:
İsmail Cem Şimşek

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL Tel: 0212 909 48 01 Fax: 0212 654 15 04 **Dağıtım:** Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. Banka Hesap No: Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. **TEB Yeşilköy Şubesi IBAN:** TR83 0003 2000 0540 0000 2600 57

Ankara: (Birkan Bulut) Karanfil Sokak, No: 11/16 Kızılay Tel: (0312) 4194480 Faks: 4194483 **İzmir:** (Özer Akdemir) Oğuzlar Mah. Gaziler cad. No: 133 D:701 Kapılar Tel: (0232) 4457020 Faks: 4845755 **Adana:** Cemal Gürsel Caddesi Ali Hikmet İş Hani Kat:2 No: Tel-Faks: (0322) 3631016 **Almanya/Köln:** (Serdar Derventli) Tel: (0049) 2215108970-71 / 2219131271 Faks: 2219131269 **Fransa/Paris:** (Yıldız Eren) Tel: (0033) 148240473 Faks: 142469227 **İngiltere:** Tel: (0044) 2072758440 Faks: (0044) 2072757245 **İstanbul Baskı:** Kuzey Vef Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütcü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pürsıklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

günlük **evrensel**'i bayinizde bulamıyorsanız

Bayinin unvanını ve bayilik numarasını dağıtım servisimize bildirir, gazetenizi bayinize ulaştırırız.

0 212 909 48 01

dagitim@evrensel.net

KISA... KISA

İstanbul'a
çamur
yağdı

Fotoğraf: DHA

İSTANBUL'da, Kuzey Afrika'dan İodosla taşıyan toz ve arkasından gelen yağmur çamura dönüştü. Araçlarının çamurla kaplı olduğunu gören sürücüler oto yıkamacıların yolunu tuttu. Oto yıkama personeli Özcan Uzun, "Akşam çamur yağdığı için müşterilerimiz yoğun bir şekilde arabalarını yıkatmaya çalışıyorlar. Biz de yardımcı oluyoruz. Çamurdan dolayı diğer günlere göre bir yoğunluk var. Çamurdan dolayı yıkama yaptırıyorlar" diye konuştu. (İSTANBUL)

Eros'un
katiline
2.5 yıl hapis

Fotoğraf: DHA

BAŞAKŞEHİR'de yılbaşı gecesi Eros isimli kediyi asansörde sıkıştırıp tekmeleyerek öldüren İbrahim Keloğlu'nun 1 yıl 3 ay hapis cezasının üst mahkemece bozulmasının ardından yeniden yargılandı. Duruşma salonuna alınmayan onlarca kişi, duruşmanın olduğu koridorda izdiham oluşturdu. Mahkeme, İbrahim Keloğlu'nun 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmasına ve yurt dışına çıkış yasağı konulmasına karar verdi. (İSTANBUL)

Rehin alınan
kadın
kurtarıldı

EYÜPSULTAN'da A.R.G, kendisine 20 bin lira borcu olan kadını evinde rehin aldı. D.A. isimli kadın parayı yakınlarından isteme bahanesiyle kardeşini arayıp rehin alındığını haber verdi. D.A, kardeşinin ihbarı üzerine yapılan operasyonla kurtarılan evde yapılan aramada 2 kilo 957 gram uyuşturucu bulundu. Gözaltına alınan A.R.G. tutuklandı. (İSTANBUL)

Hayvanların
yiyecekleri
çalındı

BALIKESİR'in Edremit ilçesinde belediye tarafından sahiplendirilen hayvanlar için oluşturulan besleme noktasına bırakılan yiyeceklerin çalındığı iddia edildi. Hayvanların Yaşam Hakları Konfederasyonu (Haykonfed) Edremit Körfezi Bölge Koordinatörü Arzu Ölmez, Eminkuyu mevkinde yaklaşık 300 sahipsiz köpek için alana bırakılan ekmeklerin ve yemek artıklarının çalındığını fark ettiklerini söyledi. (BALIKESİR)

Eğitim Sen: ÇEDES ve MESEM durdurulsun

Fotoğraf: Damla Kırmızıtaş/Evrensel

EĞİTİM Sen üyeleri birçok ilde yaptıkları açıklamalarla, MESEM ve ÇEDES uygulamalarının derhal durdurulmasını gerektiğini söylediler. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) önünde yapılan açıklamada konuşan Eğitim Sen Ankara 3 No'lu Şube Başkanı Melek Aşır, "Öğrencilerimizi, velilerimizi ve demokratik kamuoyunu MESEM ve ÇEDES uygulamalarına karşı birlikte tutum almaya ve ortak mücadeleye davet ediyoruz" dedi.

MESEM uygulamasının öğrencilerin patronlara ucuz iş gücü olarak sunulmasının önünü açtığını vurgulayan Aşır, "Çocukların yasal olarak tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılması yasak olmasına rağmen, MESEM bünyesinde çalıştırılan çocuklar, gençler iş cinayetlerinde yaşamını yitirmeye devam etmektedir. Çocuk işçiliğinin devlet eliyle meşrulaştırılması anlamı taşıyan MESEM uygulaması daha

fazla can almadan durdurulmalı, patronları değil öğrencileri merkeze alan nitelikli bir mesleki eğitim politikası hayata geçirilmelidir" diye konuştu.

‘OKULLAR DİNİ İÇERİKLİ FAALİYET MEKANLARI OLAMAZ’

ÇEDES projesi kapsamında atılan adımların laik eğitim ve laik yaşama açıktan meydan okuma anlamına geldiğini belirten Aşır şöyle devam etti: "Okul içinde ve dışında yapılan dini içerikli etkinlikler, özellikle toplu namaz etkinlikleri ve öğrencilere mezarlık temizletilmesi gibi etkinlikler çocukların zihinsel gelişimi açısından sakıncalıdır, çocuğun üstün yararı ilkesine aykırıdır ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre doğrudan çocuk istismarı anlamına gelmektedir. Eğitim sisteminin belli bir dinin ve belli

bir mezhebin kurallara göre biçimlendirilmek istenmesi, çocuklarımızın dini etkinlikler üzerinden istismar edilmesi kabul edilemez bir durumdur" dedi.

‘BAKANLIK GÖRÜŞME TALEPLERİMİZİ YANITSIZ BIRAKIYOR’

Eğitim Sen Genel Başkanı Kemal İrmak da "Bakanlığımız uzun süredir birçok soruna dair görüşme taleplerimize ısrarla cevap vermiyor. Sorunlara kulağını tıkamış. Varsa yoksa eğitimi nasıl dinselletirebiliriz, nasıl piyasalaştırırız diye düşünüyor. Yaklaşık bir milyon önlük okullarda giyilsin diye diktilerdi. 300 milyonluk bir para bu. Okullara öğün yemeden giden yüz bin çocuğumuz var. Temiz suya ve sağlıklı beslenmeye ulaşamıyor bu çocuklar. Bakanlık bu talebi ve çıkarılan sesi bir türlü görmüyor" dedi. (ANKARA/EVRENSEL)

8 MART ETKİNLİĞİNE KATILAN KADINLAR:

Yarınların umudu için
daha çok dayanışma!Merve İLHAN
İstanbul

Yılların mücadelesiyle bütün sokaklarının arşınlandığı bir mahalle Esenyalı. Çarşısından pazarına, esnafından parklarına, tekstil atölyelerinden işçi duraklarına kadar arşınlayanlar ise Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin mücadeleci kadınları...

Mahalledeki her soruna karşı birlik ve dayanışma içerisinde, her gün sözünü en önde söyleyen Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği bu sene de birliğini, sonsuz renk kartelası ile yepyeni yüzleriyle güçlendirerek çıktı sahneye. Mücadele inancıyla yan yana gelmenin zorunluluğunun farkında olan kadınların, her gün yeni kız kardeşleriyle buluşmasının, dayanışmayı büyütmesinin hikayesiydi bu şölen.

Şölen alanının hazırlanması, arkada en güzel müziklerin eşliğiyle kadınların salonu düzenlemesi ile başladı. Salon, rengarenk elbiseleriyle erbane korosunun sahne öncesi hazırlıkları ile daha da ısındı. Şölen saati yaklaştıkça salona şen kahkahaları ve güler yüzleriyle kadınlar birer birer giriş yaptı. Salonda bizi, bir yanda dernek üyesi kadınlar diğer yanda el emeği ürünler ve yemeklerle dolu, dayanışma için kurulan masalar karşıladı. Salonun her tarafında birçok kadının kucaklaşması ile şölen alanı dolup taşmış, dayanışma sloganları ile şölen başlamıştı.

Açılış konuşmasında genç kadın arkadaşların sunumu, "Hoş geldiniz" demekten çok ötesini sundu bizlere. Bugün kadınların yan yana gelmeye ne kadar ihtiyaç duyduğunu ve bu ihtiyacın birleştirici gücü olan derneğin mücadelesine çağrısına şöledeki kadınların ayna tuttuğunu ifade ettiler.

Devamında sesleri ile mücadeleye ses veren erbane korusu sahneye çıktı. "Erbanenin sesi, ülkemizde ve dünyada yaşanan bütün sorunların karşısında bir mücadele çağrısıdır" dedi kadınlar. Hem sözünü söyledi kadınlar hem de bir halayın çemberinde kavuşturdu ellerini birbirine...

Etkinlik, Dernek Başkanı Adile Doğan'ın söz almasıyla devam etti. Doğan, yerel seçim sürecinde kadınların yaşadığı sorunlar karşısında "Yaşayan bizsek, yöneten de biz olmalıyız" diyerek kadınların yerel yönetimlerde söz sahibi olması gerektiğini yineledi. Kadınların emeğiyle, mücadelesiyle yıllardır, her koşula rağmen ayakta ve her geçen gün güçlenerek örnek olarak bir derneğin sözü de herhalde emekten yana yerel yönetimlerin olması gerektiğinden başka bir şey olmazdı...

Şölen, kadınların kendilerini anlatan her bir cümlesinde ayrı bir coşkuya kavuşuyordu. Şölen alanı saatler ilerledikçe daha şen, daha umut vericiydi.

Sahne ise dayanışma gösteren sanatçıların hünerleriyle devam ederken, bir yandan da mahallenin mücadelecisi kadınları tek tek söz almaya devam ediyordu.

"Birlikte değiştirelim", "Yan yana gelelim", "Yerel yönetimlerde söz sahibi olalım" çağrıları, mahallelerdeki

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin 8 Mart etkinliğine katılan kadınlar hem sözlerini söyledi hem de bir halayın çemberinde kavuşturdu ellerini...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

‘MÜCADELENİZ, MÜCADELEMDİR’

Tekstil işçisi Naz
Tuzla

19 YAŞINDA bir tekstil işçisiyim. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne özel Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği bir şölen düzenledi. Adımlarımın beni koşarak götürdüğü o gün hayatım boyunca ilk defa 8 Mart'ı kutlayacaktım. Çok mutluydum. Yüzlerce kadını bir arada görmek çok güzel bir duyguydu. Mücadele vermekten vazgeçmeyen kadınlar vardı. "Evet, kurtuluşumuz bu"

dedim. Patronların olmadığı, koltuk derdinin olmadığı bir ortam. Huzur dolu... Farklı hayatlardan insanların buluştuğu, işçilere güç veren bir şölen olmuştu. Kadınların eşleriyle gelmediğini görmek, dimdik ayakta durması bana bir işçi olarak güç verdi. Mücadelemize o birlikteliği katmak için diş, tırnağı ile emek veren herkese çok teşekkür ederim. Bana kadınlar isterse her şeyin güzel olacağını gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Mücadeleniz, mücadelemdir.

GENÇ KADINLAR BİR ARAYA GELMELİ

İrem Naz Polat
Turgut Özal Anadolu Lisesi/
Pendik

BU satırlarda size genç bir kadın olarak 8 Mart'ın önemi, bana ne hissettirdiğini paylaşmak istiyorum.

Genç bir kadın olarak haklarım olduğunı bilmek, bu hakların ne kadar zor şartlarda kazanıldığını ve birçok genç kadını bir arada görerek yalnız olmadığımı bilmek gu-

rur verici bir andı. Yan yana geldiğimizdeki güçlü olma duygusu ve değerli olduğunu bilmek hepimizi mutlu etti. Şenlikte birçok birbirini tanımayan genç kadın bir araya geldi. Tanıştı, halaylar çekildi, şarkılar söylendi, konuşmalar yapıldı. Bunların hepsi bize mücadeleye devam etmenin gerektiğini, haksızlığa karşı susmamak, kendini geliştirmek gerektiğini hatırlattı. Kadınlar ayakta ve birlikte durdukları süreçle susturulamaz, susturulamayacak.

meliyiz. Ben bir fabrikada çalışıyorum. Çalıştığım fabrikadan arkadaşlarım da burada. Diğer fabrikalardan çokça işçi kadın bugün burada. Aynı sömürü çarkının içerisinde olan biz kadınlar birleşmek ve birbirimize güvenmek zorundayız. Bu dayanışma şöleninde yan yana gelen 1000 kadın, yarın fabrikamızda bu güven ve dayanışma ile sorunları karşısında mücadele etmek zorundayız. Yaşasın kadın dayanışması!"

Kadınlar salondan ayrılırken, bütün kız kardeşlerine seslenerek yarınların umudu için "daha çok birliğe, dayanışmaya ve mücadeleye" dediler.

Fotoğraf: Afif görsel

Öğrencilerin ‘sohbet’e
götürülmesine tepki

BURSA'da Gemlik Atatepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrencilerin teravih namazı ve sohbet davet edilmesine Eğitim İş Bursa Şubesi tepki geldi. Eğitim İş Bursa Şube Başkanı Yeliz Toy, öğrencilerin teravih namazı ve sohbet davet edilmesi olayıyla ilgili okul idaresi ve programı düzenleyen öğretmenler hakkında gerekli idari soruşturmanın yapılması çağrısında bulundu.

Yaşanan olayla ilgili açıklama yapan Eğitim İş Bursa Şube Başkanı Yeliz Toy, "Çağdaş ve bilimsel eğitimin dışında bulunan ve kimlere/neye hizmet ettiği belli olmayan protokoller ve bunlarla ilişkili her türlü etkinlik bir an önce iptal edilmelidir. İster devlet memuru ister tarikat mensubu olsun hiçbir gerici düşüncenin eline genç zihinler teslim edilemez. Görev tanımı içinde teravih namazına yahut başka bir dini ibadete yönlendirme, davet etme ya da bu konuda bir etkinlik düzenleme izni bulunmayan okul idaresi ve öğretmenler için derhal harekete geçilmelidir. Yakın geçmişte maktube ikramlı 'sohbet' düzenleyenlerin ülkemizi ne denli büyük bir karanlığa sürükledikleri aşikar iken, hiç çekinmeden teravih sonrası 'çeşitli ikramlar' ile 'sohbete' davet edilen öğrenciler ile kim, ne konuşacaktır? Okul sınırları içinde, eğitim ve öğretim faaliyeti devam ederken konuşulamayan ne vardır da öğrenciler ikramlı sohbetlere sürüklenmek istenmektedir?" diye sordu. (BURSA/EVRENSEL)

‘Çocuğun beyanı
neden esas alınmadı?’

ADANA'da eşinin yeğenleri olan üç kız kardeşe cinsel istismarda bulunduğu suçlamasıyla 26 yıl ceza alan H.İ., Yargıtayın kararı bozmasının ardından yeniden yapılan yargılamada beraat etti. Ailenin avukatı karara itiraz ederken, kardeşlerden Tuğçe Y, yaklaşık 2 yıldır Yargıtaydan gelecek yeni kararı beklediklerini belirterek, "Her an karşıma çıkacakmış gibi hissediyorum. 'Çocuğun beyanı esastır denildi' ama bizim beyanımız esas alınmadı. Kendim, kardeşlerim ve dışarıdaki tüm çocuklar için tedirginim. Bu yüzden gereken cezayın verilmesini istiyoruz" dedi.

NE OLMUŞTU?

Kozan ilçesinde ailesiyle birlikte yaşayan Tuğçe Y. 2018'de annesine, 7 yaşından 15 yaşına kadar halasının eşi H.İ'nin cinsel istismarına uğradığını söyledi. Konuşmaya şahit olan Tuğçe Y'nin o dönem 6 yaşında olan en küçük kız kardeşi E.Y. (12) de aynı kişinin bir süredir kendisine de cinsel istismarda bulunduğunu söyledi. Ardından ortanca kız kardeş S.Y. (17) de H.İ'nin istismarına uğradığını anlattı. Anne Canan Y. ertesi gün savcılığa şikayette bulundu. Şikayetin ardından gözaltına alınan H.İ, nöbetçi hakimlikçe tutuklandı.

2019'un mart ayında görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, sanığa, S.Y'ye yönelik sarı kintlık suretiyle 'çocuğun cinsel istismarı' suçundan 5 yıl 2 ay 15 gün, Tuğçe Y'ye yönelik 'çocuğun cinsel istismarı' suçundan 10 yıl 5 ay, E.Y'ye yönelik 'çocuğun cinsel istismarı' suçundan ise 10 yıl 5 ay olmak üzere toplam 26 yıl hapis cezası verdi. Sanık avukatının itirazı üzerine karar Yargıtaya taşındı.

Yargıtay 9'uncu Ceza Dairesi, sanık H.İ'nin, toplanan deliller göz önüne alındığında 'çocuğun cinsel istismarı', 'sarı kintlık suretiyle çocuğun cinsel istismarı' ve 'Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma' suçlarını işlediğinin sabit olmadığı gerekçesiyle beraat verilmesini talep ederek kararı bozdu. (HABER MERKEZİ)

SENDİKALAŞTIKLARI İÇİN İŞTEN ATILAN DURAK TEKSTİL İŞÇİLERİ: İki nesildir Durak Tekstil’de sömürülüyoruz

Uğur ÖKDEMİR
Bursa

Bursa'daki Durak Tekstil'de sendikalaştıkları için işten atılan Öz İplik-İş üyesi 6 işçinin fabrika önündeki mücadelesi yaklaşık bir aydır sürüyor. Sendika haklarını kullandıktan sonra çeşitli bahanelerle işten çıkarılan işçiler anne babalarının da bu fabrikada çalıştıklarını hatırlatarak, “Biz iki nesildir fabrikada sömürülüyoruz. Bu sömürüye itiraz ettik, hakkımızı alana kadar mücadele edeceğiz” dedi.

Kendilerini sendikalaşmaya götüren sebepleri anlatan işçiler gerekli iş güvenliği önlemlerinin alınmadığını, bir sorunu ilettiklerinde çözüm beklerken kendileriyle dalga geçtiğini ifade etti.

2021'in eylül ayında Durak Tekstil'de işe başladığını belirten Muhammed Bilal Yıldırak, “İçeride kötü çalışma ortamı ve hakaretler var. İnsanların gözlerini korkutarak ‘Buradan çıkarsan başka bir yerde çalışamazsın’ diyorlar” dedi. Yıldırak İş Kanunu'nun 25/2 maddesinden işten atıldığını söyledi.

‘ASİT ELİMİ YAKTI’

Fabrikada asitle iş yaptıklarını söyleyen Yıldırak, “Elim değdi, elim komple yandı. Ufacık bir damlası elini komple yakabiliyor. Hiçbir şekilde önlem yok. Bir sağlıkçı var, pansuman yapıyor, sonra ‘Hadi git çalışmaya devam et’ diyor. İşe ilk girdiğimizde, ‘Çalıştığımız yer kimyasal içeriside olduğu için üç günde bir doktorun yanına gideceksiniz, sağlık kontrolü yapılacak, denetimlerden geçeceksiniz’ gibi söylemler oldu ama hiçbir şekilde ne bir doktorun yanına gittik ne denetim yapıldı. Kimyasal içinde çalışan işçilere genelde ayan ve yoğurt verilir ama burada zorla istiyoruz bize ayan verin diye” dedi.

İçeride insanlara köle muamelesi yapıldığını belirten Yıldırak, “Burada insana değer denen hiçbir şey yok. İnsanlık denen hiçbir şey yok. Sadece kendi ceplerini düşünüyorlar. Hiçbir şekilde işçiyi düşünmüyorlar. Beş yıllık bir elemanın maaşı 17 bin 402 lira asgari ücretin sadece 400 lira fazlası. Bu bir kere hak değil” diyerek duruma tepki gösterdi.

‘SERVİS OTOBANIN ORTASINDA BIRAKIYOR’

İşçilerden Erkan Yeni de alınmayan önlemlerden şikayetçi. Kimyasal bölümde çalıştığını ifade eden Yeni şunları söyledi: “Doktora gittim, bana ‘Al kremi kendin sür’ dedi. Yani doktor benimle ilgilenmeye yaranı kendin sar diyor. İşe girdiğimizde bize sağlık kontrolü yapacağız dediler ama bir gün gelmediler. Sekiz aydır burada çalışıyorum bir gün geldiklerini görmedim.”

Evlendiği zaman ev değiştirmek zorunda kalan ve buna bağlı olarak servis güzergahını da değiştirmek istediğini dile getiren Yeni şöyle devam etti: “Beni otobanda bırakıyorlar resmen. Karşıdan karşıya geçmek için bariyerlerden atlıyorum. Ya orada bir araba bana çarpıp ölsem kim hesap verecek? Gidiyorum, söylüyorum, dalga geçer gibi ‘Yürüyerek git o zaman diyorlar. Burada servis kaza yaptı 2 arkadaşımız öldü, 1 arkadaşımız da ağır bir ameliyat geçirdi. Arkadaşlar öldükten sonra da ‘Emniyet kemeri takmadıkları için öldüler’ dediler. Siz önlem almadığınızı için öldünüz demek istediler. 2 insan hayatını kaybetmiş, onların dedikleri lafa bak. Ben gidip diyorum biri daha mı ölsün, bunu mu istiyorsunuz, cevap olarak ‘Ne yapalım, maliyet çok çıkıyor, oraya servis gitmiyor’ diyorlar.”

‘ŞİMDİ İÇERİDE ZAM YAPILAR’

İşten çıkarılırken kendisine ‘Servis ayarlayamadık’, bazı işçilere de ‘Küçülmeye gidiyoruz’, ‘Sendikaya üyemişsiniz’ denildiğini söyleyen Yeni, “25/2’den bizleri çıkardılar, hırsızlıkla suçuyorlar. Bu bizim ömür boyu önümüze çıkacak bir şey, iş hayatımızı bitirmeye çalıştılar. Biz hakkımızı savunacağız. Sonuna kadar da davamızı sürdüreceğiz. Fabrika önünde beklemeye başladıkdan sonra 2 bin lira iyileştirme yapmışlar içeride” dedi.

“Beni otobanda bırakıyorlar. Karşıdan karşıya geçmek için bariyerlerden atlıyorum. Ya orada bir araba bana çarpıp ölsem kim hesap verecek? Gidiyorum, söylüyorum, dalga geçer gibi ‘Yürüyerek git o zaman diyorlar.’”

Fotoğraf: Evrensel

‘HİRSIZ DAMGASI VURDULAR’

BEŞ ay önce sendikalaşma mücadelesine başladıklarını söyleyen Umut Can Polat, “Daha sonra sendikal çalışma olduğu anlaşınca bizlere ‘Eskiden bu tarz olaylar oldu burada, yapmayın, size mi kaldı, siz niye yapıyorsunuz’ dediler. Hepi-

mizi aynı gün farklı sebeplerle işten çıkardılar. Bizler emeğimizin karşılığını almak için mücadele ettik ama bizlere hırsız damgası vurdular işten çıkarma koduyla. Biz burada hep sömürüldük. Benim annem de burada çalışıyordu, kız kardeşim de burada çalıştı, işten çıktı. Biz iki nesildir burada sömürülüyoruz. Buna artık bir dur demenin vakti gelmişti ve sendikalaşma süreci başladı. Haklarımızı alana kadar devam edeceğiz” dedi.

‘BENİM EMEĞİMİ ÇALIYORSUNUZ’

Dokuz aydır Durak Tekstil’de çalışan Onurcan Polat, “İçerideki kötü çalışma

koşulları, baskı, mobbing ve düşük ücretten dolayı sendikalaşmaya gittik ve bu sebepten işten çıkarıldık. İçeride iş güvenliği yok. Bir lodos çıkıyor camlar uçuyor. Biz buraya girerken şirket doktoru ‘Biz sizi üç günde bir veya haftada bir ziyarete geleceğiz’ dedi. Boyahanede çalışıyorsun, kimyasal maddenin içerisinde sin ama gelmediler. Kendi hakkını savunuyorsun seni hırsızlıkla suçuyorlar. İşten çıkarılırken bu çok ağırmıza gitti. Orada oturuyorsanız benim emeğimin sayesinde oturuyorsunuz. Hırsız ben miyim? Asıl hırsız sizsiniz. Siz benim emeğimi, alın terimi çalışıyorsunuz” dedi.

TOKAT’TA ZEHİRLENEN AYAKKABI İŞÇİLERİ ADALET ARIYOR

Patron tekerlekli sandalyeleri bile geri aldı

Taner ŞİMŞEK
Çorum

TOKAT’ta 1 yıl önce ayakkabı imalathanesinde zehirlenen 31 işçi bir taraftan sağlık sorunlarıyla uğraşırken bir taraftan da adalet arıyor. İşçiler, patronun ilk başta verdiği tekerlekli sandalyeleri de geri aldığını belirtti.

75 işçinin çalıştığı Çamlıbel Kılıç Ayakkabı Fabrikasında geçen yıl mart ayında 31 işçi zehirlenme teşhisiyle hastaneye kaldırıldı. Kilo kaybı, uzuvlarda hissizlik ve yürüyememe gibi şikayetlerin üzerine Ankara’ya sevk edilen işçiler, uzun süre hastanede yatarak tedavi gördü. Olayın üzerinden 1 yıl geçmesine rağmen işçiler sağlıklarına kavuşamazken, bir taraftan da patronun adalet önünde hesap vermesi için mücadele ediyor.

Hâlâ tedavisi süren ve patron hakkında dava açan 20 yaşındaki işçi Evrensel’e konuştu. 14 Mart Perşembe günü mahkemenin kendisini dinleyeceğini kaydeden işçi, “Tek isteğim işveren ceza almasını istemek. Sigortamızı bile doğru düzgün yapmamışlar. 1 yıl içerisinde 270 gün sigortam yatmış, 90 günümü yatırmamışlar. İşveren, yaşadığımız bu durum karşısında hukuk yoluna başvurduğumuzda bize verilen tekerlekli sandalyeleri bile geri aldı” dedi.

‘RAPORLUYKEN BİZİ İŞTEN ÇIKARDI’

Tokat’ta Gazi Osmanpaşa Hastanesinde 45 gün yattıktan sonra Ankara’ya gittiğini ve orada da tedavi gördüğünü belirten işçi, “2023’ün mart ayında kilo kaybı ve mide bulantısı nedeniyle 31 arkadaşımız hastaneye kaldırıldı. Hepimiz yapıstırıcı bölümünde çalışıyorduk. Kas erimesi, kemik erimesi halen devam ediyor. Bize solvent etkileneşimine bağlı solvent polinöropatisi teşhisi konuldu. Ben ve diğer arkadaşlarımız raporluyken işveren bizi işten çıkardı. Kontrollerimiz, tedavimiz halen devam ediyor” şeklinde konuştu.

Fotoğraf: MA

NE OLMUŞTU?

BİRGÜN’den Havva Gümüşkaya’nın 15 Ocak’ta yayımlanan haberine göre Kılıç Ayakkabı Fabrikasında 2023’ün mart ayında 31 işçi zehirlenme teşhisiyle hastaneye kaldırılmıştı. Doğum tarihleri 1995 ile 2004 arasında değişen işçilere solvent etkileneşimine bağlı solvent polinöropatisi teşhisi konulmuştu. Yardımsız uzun süre yürüyemeyen işçilerin kollarında ve bacaklarında hafif felç meydana gelmiş, hareket etkinlikleri kaybolmuştu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının denetim raporunda da temmuz 2022’den itibaren solvent bazlı yapıstırıcının kullanıldığı, yapıstırıcının fiziksel özelliklerinin, malzeme güvenlik bilgi formunda belirtilenden farklı olduğunun bilinmesine rağmen kullanımına devam edildiği tespit edilmişti. Ayrıca, şubat 2023 itibarıyla üretimde kapasite artırımına gidilerek çalışanların fazla süre ve fazla miktarda kimyasala maruz kaldıkları ortaya çıkmıştı.

HAYATIN İÇİNDEN

Arif NACAROĞLU
anacaroğlu@evrensel.net

KAMULAŞTIRMA

- Kamu kim?
- Bir ülke halkının tümü.
- Peki bir ülkeyi yönetenler yasa zoruyla birinin malını kamulaştırıyorsa biz ne anlarız?
- Birinin malına ülke halkı adına devlet el koyuyor ve o mal ülke halkının tümünün çıkarı için kullanılacak.
- Sen öyle san. Kamulaştırma demek, bir halkın malına devlet adına el koyup, o malı yandaş üç, beş kişiye vermek demek. İşte şeker fabrikasının arazisi, binaları. Mal sahibi kamu değil miydi?
- Kamuydu.
- Kime satıldı?
- Birine.
- Akbelen köyünün tarlaları, zeytin ağaçları, ovası, tepesi köylünün dedesinin dedesinden kalma malı değil miydi?
- Malıydı.
- Bir imza ile ne yaptılar? Güzelim toprakları, zeytin ağaçlarını kamunun elinden alıp bir kişiye verdiler. İşin sahtekarlığı bu işi “kamulaştırma” adı altında yaptılar. Hem de zeytin yetiştirsin, orman geliştirsin diye değil, toprağın altını üstüne getirsin, kamunun kömürüne çöksün, çöktüğü kömürle elektrik üretip yine kamuya satıp köylünün maliyle çifte kazanç sağlasın diye. Devletliler için kamu, saray ve çevresine yuvalanmış ne olduğu belirli adamlar, kadınlar. Toplasan birkaç bin kişi kamu, kalan milyonlar köle.
- İyi de bu birkaç bin kişinin talana devam etmesini sağlayan devletlileri köle dediklerinin büyük kısmı seçmedi mi?
- Öyle. Ama bak ne diyor atasözü, “Yalnızca köleler efendisinin sarayı, serveti ile gurur duyar.”
- Peki hak, hukuk, adalet ne olacak?
- Malcolm X ne demiş yıllar öncesinin Amerika’sında?
- Ne demiş?
- Sizi yönetenler zenginleşiyorsa çıkarttıkları yasalara iyi bakın. O yasalar sizi korumak için değil, kendilerini sizden korumak içindir.
- İyi demiş. Başka bir şey diyen var mı?
- Var. Fransızların ataları. “Hırsıza hırsız olduğunu unutturursan sana ahlak dersi verir.”
- Kime demiş?
- Tabii ki Fransızlara. Maazallah.

Kadıköy'de ek zam talebi: Başkan masaya

Genel-İş üyesi Kadıköy Belediyesi işçileri, belediye binası önünde yaptıkları eylemle ek zam talep etti. Belediye yönetiminin ek zam görüşmeleri için seçim sonrasını işaret etmesine tepki gösteren işçiler “başkan masaya” sloganını attı.

Kadıköy Belediyesi iştiraki KAS-TAŞ'a bağlı çalışan belediye işçilerinin ek zam eylemleri sürüyor. DİSK/Genel-İş İstanbul Anadolu Yakası 1 No'lu Şube üyesi işçiler iki hafta önce de benzer bir eylemle geçinemediklerini dile getirerek eriyen ücretlerine zam yapılmasını istemişti. Kadıköy Belediyesi yönetimiyle bir toplantı daha yapan işçilerin örgütü Genel-İş İstanbul Anadolu Yakası 1 No'lu Şube toplantı sonrası belediye önünde basın açıklaması yaptı. Belediye yönetiminin ek zam için seçimden sonrayı işaret ettiğini söyleyen sendika yöneticileri, işçilerin seçimden sonrayı bekleyecek güçlerinin kalmadığını söyledi.

Belediye binası önünde yapılan açıklamada, sık sık, “başkan masaya”, “Direne direne kazanacağız”, “Ek zam hakkımız söke söke alırız” sloganları atıldı.

Şube Başkanı Nazan Gevher Çam Ay, belediye işçilerinin faturalarını, kiralarnı ödeyemediğini, her gün böyle şikayetlerle karşılaştıklarını anlattı. Kadıköy'ü Kadıköy yapan işçilerin taleplerinin ertelene-meyeceğini ve geçirilemeyeceğini söyleyen Ay, “İşçilerin ek zam talebi için her türlü mücadeleye hazırız” dedi. (İstanbul/EVRENSEL)

Fotoğraf: Murat Uysal/Evrensel

Fotoğraf: Kenan Çetin/Evrensel

BİRLEŞİK METAL-İŞ'TEN GATES AÇIKLAMASI:

Grevi yasaklamayın talepleri karşılayın

İZMİR'de, Ege Serbest Bölge'de bulunan ABD'li şirket Gates'te 27 Eylül 2023'te başlayan toplu iş sözleşmesi (TİS) görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine Birleşik Metal-İş üyesi 350 işçi 8 Mart'ta grev başlattı. Gates patronunun işçilerin taleplerini karşılamak yerine grevi erteletmek için Çalışma Bakanlığına başvurdu.

Gates grevi 6 günü geride bırakırken Gates patronu grevin yasaklanması için Çalışma Bakanlığına başvurdu. Birleşik Metal-İş yaptığı yazılı açıklamada, işçilerin haklarına saldırıldığını ifade etti.

‘SENDİKAL HAKLARA AÇIK MÜDAHALE’

Yapılan yazılı açıklamada, “Sendikal haklar bölünemez. Örgütlenme, toplu sözleşme yapma ve grev hakkı bir bütündür. Bu haklardan birinin herhangi bir gerekçe ile or-

Gates grevi 6 günü geride bırakırken Gates patronu grevin yasaklanması için Çalışma Bakanlığına başvurdu.

tadan kaldırılması bir bütün olarak sendikal hakların engellenmesi demektir. Buna hakların bölünmezliği ilkesi denilmektedir. Dolayısıyla, grev yasakları, sendikal örgütlenme hakkına açık bir müdahaledir. ‘Grev erteleme’ adı altında grev yasakları tümüyle yasa da belirtilen sınırlamalar yok sayılarak ve keyfi biçimde yapılmaktadır. 6356 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'na göre, ‘bir grev veya lokavt genel sağlığı veya milli güvenliği bozucu nitelikte ise’ ertelenmiyor” denildi.

‘HER KOŞULDA GREV SÜRECEK’

Grev erteleme başvurusunun ya-

pıldığı bu iş yerinin ise otomotiv yan sanayisi için gergi rulmanı ürettiğini belirten Birleşik Metal-İş, “Üretilen bu mallar da ihraç edilmektedir. Zaten, iş yeri de Ege Serbest Bölge'dedir; serbest bölgede bulunmasının anlamı, ihracat eksensli üretim yapmasıdır. Dolayısıyla yurt içi üretimle de ilgisi olmayan ve otomotiv yan sanayi için üretim yapan bir iş yerinin ülkenin milli güvenliğini bozması absesle iştigaldır” dedi.

İktidara ve patrona seslenen Birleşik Metal-İş, açıklamasında şu ifadelerle yer verdi: “İşçilerin anayasal ve yasal haklarını kullanmalarına engel çıkarmayın. Grevlerimizi yasaklamayın. İşçilerin grev ve toplu sözleşmelerle elde edecekleri hakları patronlara peşkeş çekmeye kalkmayın. İşçilerin temel haklarına saygı gösterin. Çözüm grev yasaklarıyla değil, işçilerin haklı taleplerini karşılamakla olur. Gates işçilerinin hakkını alacağımız toplu sözleşmeyi imzalayana kadar grevimizi her şart ve koşulda sürdüreceğiz.” (İŞÇİ SENDİKA SERVİSİ)

İŞ KOLUNDA DAHA ÖNCE YASAKLANAN GREVLER

SON yıllarda metal iş kolunda yasaklanan grevlerden bazıları şu şekilde:

■ 2015 yılında MESS grup TİS sözleşmesi kapsamında 38 işletme.

■ 2017 yılında Bursa'da bulunan Asil Çelik.

■ 2017 yılında enerji sektöründe bulunan 4 işletme.

■ 2018 yılında MESS grup TİS sözleşmesi kapsamında sendikamızla birlikte 3 sendikanın örgütü olduğu 179 işletme.

■ 2022 yılında Kocaeli'de bulunan Bekaert'ta.

■ 2023 yılında Kocaeli'de bulunan Green Transfo Energy (Schneider Enerji).

Bu yasaklar karşısında Bekaert işçileri 18 gün fiilen grev yaptı. Schneider Enerji işçileri 1 gün fiilen grev yaptı ve aynı günün akşamında anlaşma sağlandı.

Ayrıca Birleşik Metal-İş'in 2015 yılında MESS grup TİS sözleşmesi kapsamında 38 işletme için yapılan grev yasağına karşı Anayasa Mahkemesine yaptığı başvuru işçilerin lehine sonuçlandı ve hükümete 50 bin TL para cezası verildi.

GÖZLEM

Erkan AYDOĞANOĞLU
 erkanaydogan@gmail.com

İŞSİZLİK KRİZİNE DOĞRU

Türkiye OECD ülkeleri arasında en düşük istihdam oranına sahip ülke konumunda. OECD ülkelerinde istihdam oranı (istihdam edilen nüfusun 15-65 yaş arasında olan çalışabilir çağ nüfusuna oranı) ortalama yüzde 70'in üzerinde iken, bu oran Türkiye'de ortalama yüzde 49 ile en düşük seviyede. Türkiye'de istihdam oranı erkeklerde yüzde 66 iken, kadınlarda yüzde 32.4 ile son derece düşük seviyede seyrediyor.

Hafta başında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ocak 2024 dönemine ait resmi işsizlik verileri açıklandı. TÜİK'e göre bu yılın ilk ayında işsizlik oranı son yılların en yüksek seviyesine ulaştı ve ülke genelinde resmi işsiz sayısı 3 milyon 214 bin oldu. Ülke ekonomisinin uzun süredir içinde bulunduğu koşullar ve ekonomide yaşanan ağır sorunlar, açıklanan işsizlik verilerinin bu yıl içinde görülecek en düşük oran olması ihtimalini güçlendiriyor.

İşsizlik gibi, son derece somut, ekonomik ve sosyal yönleri kadar, psikolojik etkileri dolayısıyla toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren bir konuda TÜİK tarafından açıklanan resmi veriler, toplumun önemli bir bölümü tarafından, tıpkı resmi enflasyon oranlarında olduğu gibi, doğru ve gerçekçi bulunmuyor.

TÜİK'in işsizlik tanımı ve hesaplama yönteminin ILO ve AB standartlarına uygun olduğunu belirtelim. Yani işsizlik verileri sadece bizde değil, dünyanın diğer ülkelerinde de benzer yöntem ve tanımlarla hesaplanıyor. Avrupa'da ve ABD'de işsizlik verilerinin Türkiye'ye göre, düşük olmasının bazı nedenleri var. En belirleyici neden ise esnek çalışma biçimlerinin bu ülkelerde çok yaygın olması. Başta kısmi süreli çalışma olmak üzere, farklı adlar altında uygulanan esnek çalışma uygulamaları işsizlik oranlarının (işsizlerin değil) gerçekte olduğundan çok daha düşük hesaplanmasını sağlıyor. Son günlerde esnek çalışma uygulamalarının yeniden gündeme getirilmesi bu nedenle tesadüf değil.

TÜİK'in işsizlik ölçümünün, istatistik tekniği açısından doğru olsa bile, gerçek işsizlik ve işsiz sayısının tespiti konusunda sağlıklı sonuçlar verdiğini söylemek mümkün değil. Şöyle ki Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tanımına göre 'Çalışma çağındaki olup da (15-65 yaş arası) işe başlamaya hazır olanlar, fiili olarak iş arayanlar ve iş aramasına rağmen iş bulamayanlar' işsiz olarak tanımlanıyor. TÜİK'in de kullandığı uluslararası standarda göre istihdam edilmeyen, son üç ayda iş aramış olan ve 15 gün içinde bir işte istihdam edilebilecek durumda olan kişiler işsiz olarak kabul ediliyor ve resmi işsizlik oranı buna göre hesaplanıyor. İşsiz olduğu halde iş arama kanallarına başvurmayan (örneğin İŞKUR'a kayıt yaptırmayan) işsizler işsiz olarak görünmüyor.

İşsizlik oranları hesaplanırken fiilen işsiz olduğu halde iş bulma ümidi olmadığı için iş aramayı bırakanlar, mevsimlik işlerde çalışıp iş aramayan ama sürekli bir iş bulsa çalışacak olanlar, ücretsiz aile işçileri, öğrenciler, emekliler, engelli, yaşlı ve hasta olduğu için iş aramayan ama iş bulsa çalışmaya hazır olanlar, diğer nedenlerle iş aramayanlar fakat yapabilecekleri bir iş olsa işbaşı yapmaya hazır olanlar dahil edilmiyor. Dolayısıyla açıklanan resmi işsizlik verileri, gerçekte olan işsizliği değil, TÜİK tarafından özenle seçilmiş işsizlerin sayısını ifade ediyor.

Ülke ekonomisinde yaşanan durgunluk işaretlerinin ilk etkisi işsizlik oranları üzerinde net olarak görülmeye başladı. Yerel seçim süreci nedeniyle etkisini henüz göstermemiş olsa da ekonomik durgunluk sürecinin asıl etkileri seçim sonrasında, dar ve geniş tanımlı işsizlik verilerindeki olağan dışı artışlarla daha net görülecek. Mevcut ekonomi politikalarının sürdürülmesi halinde ülkenin yılın ikinci yarısında büyük bir işsizlik kriziyle karşı karşıya kalması kaçınılmaz görünüyor.

Lezita grevi, Meclis gündemine taşındı

EMEK Partisi İstanbul Milletvekili İskender Bayhan, İzmir Kemalpaşa'da faaliyet gösteren Lezita fabrikasında çalışan işçilerin 2021'den itibaren verdikleri sendikal mücadeleyi ve grevi Meclis gündemine taşıdı.

Patronun örgütlenme ve yetki sürecindeki her türlü engeline rağmen Öz Gıda-İş üyesi işçilerin, yetki belgesi geldikten sonra yaptığı bütün çağrılara rağmen, patronun TİS masasına bile oturmadığını hatırlatan Bayhan, Çalışma Bakanı Vedat Işıkhan tarafından şu soruların yanıtlanması istedi:

■ Sendikal örgütlenme ve yetki davaları sürecinde işçilerin karşısına çıkarılan ve fiilen örgütlenmelerini engelleyen düzenleme ve uygulamalara dönük olarak Bakanlığınız nasıl bir çalışma yürütmektedir?

■ İşçilerin örgütlenme çalışmasını başlattığı 2021 yılından Öz Gıda-İş'e yetki belgesinin ulaştığı 28 Kasım 2023 tarihine dek işten çıkarılan işçi sayısı kaçtır?

■ Bakanlığınıza bağlı müfettişler işveren tek taraflı bildirimi ile tazminatsız işten çıkarmaya yol açan işten çıkış kodlarının kullanımını denetlemişler midir?

■ Bakanlığınız sendikal faaliyet ve grev hakkını engellemeye çalışan Abaloğlu Lezita patronu ve yöneticileri hakkında bir yaptırım uygulayacak mıdır? İşçilerin anayasal hakkını kullanabilmeleri hakkında ne gibi adımlar atılacaktır?

■ Bakanlığınız fabrika ve yöneticilerinin adalet bir güvencik elemanı gibi çalışarak tarafsızlığını ihlal eden patronun talimatıyla hareket eden jandarma kuvvetleri hakkında bir işlem yapılması için İçişleri Bakanlığı ile temasa geçmeyi düşünmekte midir? (İŞÇİ SENDİKA SERVİSİ)

Cari açık küçülecek cepte açık büyüyecek

BAŞAK

Bülent FALAKAOĞLU
 falakoglu@hotmail.com

Yine alkışlar, müjdeler!..
‘Mehmet Şimşek öncülüğündeki programa destek ve güven artıyor’, ‘Cari açık küçülüyor’
 ‘Ülke kredi notu yükseliyor’ vesaire...
 Enflasyon düşüyor mu?
 İşsizlik azalıyor mu?
 Yoksulluk iyileşiyor mu?
 Dışa bağımlılık azalıyor mu?
 Ülkenin, vatandaşın borcu ufalıyor mu?
 İşte tüm bu soruların cevapları, yukarıdaki müjdelerin altında önemsizleştiriliyor, alkış seslerinin altında boğuluyor! ‘Önce program istikrarı *sonra iyileşme*’ demeye getiriliyor.

Uygulanan programın daha etkili olabilmesi için ‘Faiz artırılmalı’ çağrıları artıyor.

Merkez Bankasının **yüzde 45’lik faiz oranının** enflasyonu aşağı çekmeye yetmediği belirtilerek yapılıyor bu çağrılar; şubat ayı enflasyon verilerinin açıklanmasının ardından iyice de yoğunlaştı. Yabancı finans kuruluşları ardı ardına açıklama yapıyor... Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının faiz artıracığını söylüyor.

Deutsche Bank: *Martta 500 baz puan faiz artışı ‘yüksek ihtimal’* ...
 Bank of America: *TCMB mart ayı toplantısında faizi yüzde 45’ten yüzde 50’ye çıkarabilir.*

Seçimden sonra çok bir kararlar **‘Faizler yüzde 55’e yükseltir’** totoları oynayan bile var.

Faize, kâra, rant... Aktarılan paralar büyüdükçe **halkın ekmeğinin daha da küçüleceği** gerçeği ile ilgilenilmiyor.

Faizi arttırıp, emeği ucuzlatmak!.. Enflasyonu düşürmenin tek yolu olarak sunuluyor.

DEĞER Mİ YANİ...

Emekçilerin ödeyeceği bedelle ilgilenen yok.

‘Bak cari açık azalacak’, ‘Azaldıkça döviz ihtiyacı azalacak, döviz kurları düşecek’, ‘Enflasyon makul seviyeye inecek’, ‘Ekonomi rayına oturacak’...
 Varsın emekçiler kazığı otursun(!)

Uğruna, halkın geniş kesiminin ‘bedel’ ödemeye çağrıldığı, iyileştiği söylenen veriye bakalım; cari açığa... Önce altına bir Türkiye geçeceğinin altını çizelim:

YA SEÇİM SONRASI...

MALİYE Bakanı Mehmet Şimşek...

“Yerel seçimlerin ardından orta vadeli programı sürdürmek için seçimsiz uzun bir dönem olacak”.
 Yani...

Daha çok vergi! Yüksek faiz! Daha çok işsizlik! (3 yıllık orta vadeli program, ekonominin rayına oturması, ‘reel’ hale gelmesi için bunları öngörüyoruz).

İhracatçılar Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe pay peşinde: “Seçim sonrası ekonomi politikalarının ihracatı destekleyecek şekilde olacağını düşünüyoruz.”
 Yani...

Kurlar enflasyon oranında artacak. TL değersizleşecek. Başka bir ifade ile ücret sabit tutulurken, ücretin alım gücü kur üzerinden düşürülecek.
“Eller yukarı emekçi, bu bir kurlu soygundur” denilsin isteniyor.

İTO Başkanı Avdagiç ise fazlasını istiyor: İş kuraları katı, esnesin! “İş güvencesi, işsizlik sigortası, kıdem tazminatı vs. hepsi bir arada olur mu?” diye soruyor. ‘Bazıları kalsın hepsi bir arada olmaz’ diyor.

Bunca işsizliğe rağmen hâlâ işten daha rahat atabilmenin peşinde.
‘Hepimiz bedel ödeyelim’ adı altında kendi lehine reforma davet ediyor.

Bakan da sırtlanlar (Taleplerini alt alta çizince patronlar demek gelmedi içinden) da seçim sonrasını bekliyor.
Emekçileri oy vermenin dışında bir eyleme davet eden bir süreç var!

Görsel: Pixabay

HEPİMİZİN ÖDEMESİ GEREKEN BEDEL Mİ?

BEDELİ hepimiz ödeyelim!

Bu çağrı ilk bakışta ne kadar ‘adaletli’, herkese ‘eşit fatura’ çıkıyor gözüküyor değil mi?

Bir de sanki söyleyen de aynı bedeli ödeyecekmiş gibi bir algı da yaratıyor.

Misal İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç...
 Diyor ki...

“Politikarın uygun bir şekilde yürütülebilmesi için 85 milyon, çocukları çıkartırsak 65-70 milyon ortak sorumluluğu var. Bu ortak sorumluluk içinde bunu en kısa zamanda başarabiliyor olmamız lazım”.

manda başarabiliyor olmamız lazım”.

Enflasyonun kıyıcılığında, hayat pahalılığı altında ezildikçe ezilenler ile enflasyon vurguncusu şirketlerin, bankaların sorumluluğu aynı öyle mi?

“Asgari ücret 1 yıl belirlendi, plan ona göre yapıldı, kimse dokunmasın” diyor. Dokunmayınca ne olacak?

Sağlık Bakanlığı anlatsın!

Bakanlığın ramazan ayında dört kişilik bir ailenin sağlıklı beslenebilmesi için ortaya koyduğu liste var. Listeye göre bir ailenin nitelikli bir beslenme için 30 bin 930 TL har-

caması gerekiyor.

Dikkat: 17 bin TL’lik asgari ücretlinin iki katına denk geliyor.

Sene sonuna doğru üç katına denk gelecek ama asgari ücret yerinde sayacak. Pekli...

Asgari ücretin alım gücü eridikçe eriycekken **bedel ödemeye davet eden Avdagiç gibi patronlar zarar edecek mi?**

* <https://www.paraanaliz.com/2024/ya-zarlar/cetin-unsalan/cetin-unsalan-yazdi-45-bin-tlinin-altindakiler-kesin-ac-g-81687/>

Ne kadar cari açık o kadar büyüme!

Ekonomi açık vermeden büyüyemiyor; büyüme artıkcı cari açık da büyüyor.

Çünkü...
 Üretebilmek için gerekli olan ara malı, ham madde ve sermaye malı ülke-de yok; ithal edilmek zorunda.

İthalat için döviz lazım. O da yeterli düzeyde yok. ‘*Mecbur*’ dışarıdan (borç) bulunuyor.

İthal edilenlerle üretilen bir kısmı dış ülkelere satılıyor (İhraç ediliyor) ama satış alım altında kalıyor. Açık sürekli büyüyor.

Ekonomi büyüyor, açık büyüyor, günün sonunda kurlar patlıyor.

Cari açığındaki güncel duruma bakacak olursak...

Müjde verildi: *Cari açık ocak ayında **yıllık 37.5 milyar dolara** indi.*

Geçen yıl 46 milyar

dolardı. 8.5 milyar dolar daha fazla. Yeni durum ülke ekonomisinin elinden 8.5 milyar dolar daha az para çıkması demek.

Gel gör ki...

Yıllık olarak düşerken aylık olarak artmış; aralık ayında 2.1 milyar dolar-ken, ocak ayındaki cari açık 2.6 milyar dolar olmuş.

Bir yanı iyi (yıllık düşüş) bir yanı kötü (aylık artış) gözükene bu zıtlığın sebebi ne?..

Bu zıtlık **kronik sorunun-dışa bağımlılığın**-aynen devam etmesinin bir sonucu.

Dünyada enerji fiyatları düştü! Bu da ülkenin enerji faturasını düşürdü. Faturanın düşmesi de açığı biraz daha küçülttü. Altın ithalatına sınırlama getirildi; bu da açığı biraz daha azalttı. Aslında hepsi bu gerisi aynen duruyor.

Şimdi de ‘aynen duran’ ne ona bakalım.

İthalat aynen duruyor!
 Plastik, bakır ve alüminyumun fiyatları düştüğü için ithalat değerleri düşük gözüküyor. Lakin ithal ürünler miktar olarak azalmamış.

Otomotiv, telefon gibi lüks tüketim ithalatı da...

İthalat devam ettikçe aylık artış aynen sürüyor.

Altın ve enerji hariç açık dış ticaret açığı 31.5 milyar dolar. Bu geçen yıl daha düşüktü. Bağımlılık aynen sürüyor.

İhracat da yerinde sayıyor!

‘İhracat rekor kırıyor söylemi’ kimseyi yanıltmasın, **miktar olarak artış yok!** Kur artışı yanılsama yaratıyor.

Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe, kimsenin aldanmayacağı bilgiler paylaşıyor: “*Geleneksel*

sektörlerin çoğu ihracatta önceki yıla göre ekside. Makine, otomotiv gibi sektörler artış sağladı. Bunun etkisiyle ihracatımız yüzde 0.6 arttı”.

Bağımlılık azaltılmadıkça... Kural aynen işler: Cari açık küçülürse ekonomi de küçülür.

Nitekim imalat sanayinde işler hiç iç açıcı değil.

TÜİK verilerine göre mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretimi artışı yok; **yüzde 0!**

Madencilik ve enerji üretimi dışı bırakılırsa, imalat sanayinde daralma var.

İstanbul Sanayi Odası imalat verisi PMI de ‘Daralma var’ diyor. Özetle imalat sektörü durgun.

‘Faiz arttı’, ‘Cari açık düştü’ denilen sürecin en görünen faturası işsizlik. Geniş tanımlı işsizlik 10 milyonu aştı.

Gerçekte işsizlik patlaması yaşanıyor! İş aramayan ama iş bulsa çalışmaya hazır milyonlar işsiz sayılmıyor. Geçici, haftalık 40 saatin altında çalışan milyonların işi var kabul ediliyor. Ve işsizlik yok sayılıyor.

Epeydir istihdam imkanı bulamadığı için, iş bulma ümidini kaybedip, iş aramaktan vazgeçenlerin sayısı artıyor.

Daha da artacak bu gidile! Bu da demektir ki ocak ayında **yüzde 27.3’ü** bulan geniş tanımlı işsizlik oranı daha yükselecek. Sokağa çıkma yasaklarının olduğu **pandemi dönemine ulaşacak!**

Bu acı tabloya sırt çevrilip, **‘Cari açık düştü, değer mi?’** denilecek.

* <https://www.ekonomim.com/ekonomi/ihracatciyi-oyundan-dusurmeyin-haberi-733851>

Fotoğraf: Evrensel

Sağlıkçılar: Vergi soygunu son bulsun

SAĞLIK ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Antalya Şubesi ve Antalya Tabip Odasına üye aile hekimleri, vergide adalet talebiyle dört hafta önce başlattıkları eylemlere dün de devam etti. Emekçiler kesilen vergiler nedeniyle ücretlerinin iyice eridiğini belirterek, vergi soygununun son bulmasını istedi.

Konyaaltı’da bulunan Siteler ASM önünde toplanan sağlık emekçileri adına konuşan Antalya Tabip Odası Yönetim Kurulu Üyesi Cumhur İzgi, sağlık emekçilerinin 14 Mart Tıp Bayramı’na gelir kaybıyla girdiğini vurguladı.

Maaşlarına, gerçeği yansıtmayan TÜİK enflasyonu oranlarına göre zam yapıldığını belirten İzgi, “15 Mart’ta alabileceğimiz şubat ücretimiz yeni vergi dilimine girecek ve binlerce aile sağlığı merkezi (ASM) çalışanın maaşlarında kayıplar başlayacak. Tüm yılımız bu şekilde giderek azalan gelir ve giderek artan vergi, giderek pahalılaşan hayat koşulları ile devam edecek” dedi.

KASIKLA VERİP

KEPÇEYLE ALIYORLAR

Bir aydır Türkiye’nin dört bir yanında yüzlerce ASM’de çalışan emekçilerin vergide adalet talebiyle eylem yaptığını hatırlatan İzgi, “Ancak Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı bu sese kayıtsız kalmaya devam ediyor. Maliye Bakanı vergiyi tabana yayacağız diye demeçler veriyor. Hükümet, büyüme rakamları ile övünürken, büyümeden kâr rekorları ilan eden şirketler toplam verginin dörtte birini ödemezken, giderek yoksullaşan ücretli kesim toplanan vergilerin yaklaşık yüzde 80’ini ödemek zorunda kalıyor” ifadelerini kullandı.

Aile sağlığı merkezi çalışanlarının aldıkları temel ücret azalırken teşvik, destek, ilave ödeme gibi şarta bağlı ek ödemeler ile bordroların şişirildiğini dile getiren İzgi, “Sağlık Bakanlığının iş güvencesiz sözleşmeli çalışma rejiminde ısrar etmesi nedeniyle vergi adaletsizliğine daha erken maruz kalıyoruz” dedi.

Talepleri karşılanana kadar eylemlerine devam edeceklerini bildiren İzgi şöyle devam etti: “Vergi kesintilerinin sabit kalması ve aylık olarak yüzde 15’ten fazla olmaması için yürüttüğümüz mücadele tüm ücretlilerin mücadelesidir. Başta emek ve meslek örgütleri olmak üzere tüm halkımızın desteğini bekliyoruz.” (Antalya/EVRENSEL)

Fotoğraf: Volkan Pekal/Evrensel

‘Emeklilerin ikramiyesi asgari ücrete çekilsin’

DİSK’e bağlı Emekli Sen, Emekliler Dayanışma Sendikası (EDS) ve Tüm Emeklilerin Sendikası (TES) üye emekliler, Adana’da yaptıkları basın açıklaması ile düşük aylıklara ve ikramiyelere tepki gösterdi. Emekliler, ikramiyelerin asgari ücrete çekilmesini istedi.

İnönü Parkı’nda yapılan basın açıklamasında konuşan DİSK/Emekli Sen Akdeniz Bölge Başkanı Veli Ersoy, gıda enflasyonunun 87.3 olduğu bir süreçte geçinmeye çalıştıklarını belirtti. Ersoy, “Seçim yatırımı olarak önümüze atılan üç kuruşluk müdelere ise karnımız tok. Yaşamak için çalışmak zorunda olmadığımız bir emeklilik istiyoruz” dedi.

Emeklilerin bayram ikramiyesinin 3 bin lira olarak belirlendikten sonra Meclisin tatile girdiğini hatırlatan Ersoy, “16 milyonu aşkın emekli ve hak sahibinin sesine kulaklarını tıkayarak, üç kuruşluk sözde artışa gönül rahatlığıyla el kaldıranlar, gönül rahatlığıyla dinlenmeye çekildi” diye konuştu.

Açılış sınırındaki hiçbir maaşı kabul etmediklerini ifade eden Ersoy şöyle devam etti: “Bizler, emeklilerle ısınmayı, ulaşımı, sağlığı, kültürel ve sosyal ihtiyaçları lüks gören bir zihniyet karşı bir aradayız. Buzdolabımız boş; her seçim dönemi öncesinde, seçim yatırımı olarak önümüze atılan üç kuruşluk müdelere ise karnımızın tok. Emeklilikte insan onuruna yaraşır bir ücret istiyoruz. Emekli aylıklarının enflasyona değil milli gelire endeksli olmasını istiyoruz. En düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çıkarılmasını istiyoruz. Emekli ikramiyelerinin yılda iki defa ve en az asgari ücret seviyesinde ödenmesini istiyoruz” dedi. (Adana/EVRENSEL)

BU ‘REFORM’ TANIDIK

TL’nin değeri olduğu 2013 yılına kadar, ithalatı kolaylaştı, yüksek cari açık sorunu kronik hale geldi.

İthalatın ucuzlaması, yurt içinde üretim sanayi ve tarımın altını oydu. Sonucu ‘sanayisizleşme’ ve yüksek işsizlik oldu.

2013 sonrasında TL değersizleşti, 2018 krizinden sonra hızlandı. TL’nin değersizleşmesi yoluyla ihracata yöneldi. Fakat bağımlılığı azaltacak bir program ortaya konmadı. Uygulamanın çıktısı pahalılık ve yoksulluk oldu!

Her iki uygulamada (2013 öncesi ve sonrası) da gelir dağılımını düzeltici politikalar hiç olmadı!

Şimşek’in bedel ödeterek düzeltme programı tanıdık, sonucu yine kriz! “Erdoğan ona izin verecek mi” değil soru.

Başka bir program üzerine düşünülmesi gereken.

Fotoğraf: Pixabay

KISA... KISA

Ücretsiz
ulaşım
vaadi

Fotoğraf: AA

İSTANBUL Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, ulaşım vaatlerini açıkladı. İş arayana 3 ay ücretsiz ulaşım, abonman İstanbulkart bakiyesinde aktarım, asgari ücretliye nakdi destek vaatlerini sıralayan İmamoğlu, “bozuk otobüs” videosu çekimlerine de göndermede bulundu. İmamoğlu, “Bu seçimi kaybedeceğimi anlayınca kumpaslarına başladılar” dedi. (İSTANBUL)

Demirtaş
dosyası
görüşülecek

Fotoğraf: MA

AVRUPA Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarını ve kararlarının infazını denetlemek üzere 12-14 Mart tarihleri arasında Fransa'nın Strazburg kentindeki üç günlük toplantısını başlattı. Gündemde Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala hakkında verilen “Derhal serbest bırakılma” kararlarının uygulanmamasına ilişkin önlemler var. (STRAZBURG)

Yeni
fezlekeler
Mecliste

Fotoğraf: DHA

TBMM'ye yeni dokunulmazlık dosyaları sevk edildi. DEM Partili Meclis Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder, TİP İstanbul Milletvekili Ahmet Şık, DEM Parti Van Milletvekili Pervin Buldan, DEM Parti Mardin Milletvekili Salih Aydın, DEM Parti Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'a ait dokunulmazlığını kaldırılmasına ilişkin fezlekeler TBMM Başkanlığına sunuldu. (ANKARA)

TBMM'ye
ilginç
başvurular

TBMM Dilekçe Komisyonuna son seçimlerden gelen 7 bin 186 başvuru arasında ilginç talepler de yer aldı. Müracaatlarda il bazında İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa başı çekti. Dilekçelerde bitcoinin resmi para birimi olması, döviz alım-satım işlemlerinin yasaklanması, pi sayısı teziyle ilgili yardım talebi gibi maddelerin yer alması dikkat çekti. (ANKARA)

ERDOĞAN 12 YIL
SONRA BAĞDAT'A GİDİYORABD dönüşünde
bölgede hareketlilik arttı

Erdoğan yönetiminin Irak'taki temasları, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve MİT Başkanı İbrahim Kalın'ın ABD ziyaretinin ardından hareketlendi. Masada kalkınma yolu adı verilen yatırımlar ve sınırötesi hareket hazırlıkları var. Erdoğan'ın ise seçimlerin ardından, 12 yıl sonra ilk defa Bağdat'a gideceği açıklandı. İktidarın, Irak'ta kalkınma yolu ile yatırımlarını artırma ve yeni bir sınır ötesi hareketle bölgedeki askeri üslerini güçlendirmeye yönelik adımları sürüyor. Irak'ta diplomatik temaslar sürerken, Erdoğan da yaz aylarında sınırötesi hareket mesajı vermişti. ABD'de bölgedeki gelişmelerin ele alınmasının ardından Irak trafiği hız kazandı.

BAĞDAT'TA
GÜVENLİK ZİRVESİ

Bağdat'ta Anadolu Ajansı muhabirine açıklamalarda bulunan Dışişleri Bakan Yardımcısı Ahmet Yıldız, Cumhurbaşkanının nisan ayı bitmeden Bağdat'a gitmesinin planlandığını, Erdoğan'ın en son 2012 yılında Bağdat'ı ziyaret ettiğini söyledi. Yıldız, bugün Bağdat'ta düzenlenecek güvenlik zirvesine hazırlandıklarını dile getirdi. Bağdat'ta düzenlenecek toplantıda Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler ve MİT Başkanı İbrahim Kalın Iraklı yetkililerle görüşecek. Masada sınırötesi hareket hazırlıkları ve kalkınma yolu projesi başta olmak üzere çeşitli yatırımlar bulunuyor.

IRAK SINIRINDA İNCELEME

Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler

Milli Savunma Bakanı, Dışişleri Bakanı ve MİT
Başkanı Bağdat'ta güvenlik zirvesine katılacak.

Fotoğraf: AA

de, dün Irak sınırında incelemelerde bulundu. Bakanlığın, sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, Bakan Güler'in beraberinde Bakan Yardımcısı Şuay Alpay ile Şırnak'a gittiği belirtildi. Güler, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde devam eden operasyonlardaki son duruma ilişkin bilgi aldı.

Erdoğan yönetimi bölgede PKK'ye karşı askeri üslerini güçlendirmek için destek isterken, Bağdat yönetiminin gözü Kalkınma ve yolu sonrasında gelecek yatırımlarda. Bakan Yardımcısı Yıldız, kalkınma yolu projesine ilişkin

ise “Koridorlar ve kalkınma yolları bunlar dönemin bağlantı araçları ve kalkınmanın temel unsurları. Bunları Avrupa'da ve özellikle bize yakın Balkan bölgesinde görüyoruz. Bunlar hem bağlantı sağlıyor hem ekonomiyi canlılık getiriyor hem de ülkeler arasında güven sağlıyor. Türkiye ve Irak üzerinden yapılacak kalkınma yolu büyük bir ihtiyacı karşılayacak. İki ülke de çok istekli ve yapıldığı takdirde maliyetiyle karşılaştırılmayacak kadar fazla getireceğini düşünüyoruz” dedi. (HABER MERKEZİ)

‘Çankaya’nın bir yüzü
emekte diğeri sermayede’

“Semtlerimiz plazalar, rezidanslar, villalar ve korunaklı sitelerin bulunduğu mahalleler ile yaşlı, dirençsiz, altyapısı yetersiz, yenilenmeye ihtiyacı olan konutların bulunduğu mahalleler olarak ikiye bölündü.”

Gürsel BERK
Ankara

TÜRKİYE'nin en kalabalık üçüncü ilçesi olan Çankaya, başkentinde merkezi ve bu nedenle önemli bir bütçeye sahip. Buna rağmen ilçede emekçilerin birçok ihtiyacının karşılanmadığını belirten Emek Partisinin Çankaya Belediye Başkan Adayı İbrahim Kaygısız, “Çankaya'nın sermayeden ve emekten yana iki yüzü var” diyor.

Çankaya'ya baktığımızda gökdelenleri, AVM'leri ve kamuya ait büyük binaları görmekteyiz. Bu durum halkın barınma ve konut sorununu nasıl etkiliyor?

Onlarca yıldır Çankaya'yı yöneten mevcut belediyeçilik anlayışı, tek adam iktidarının kentleri, doğayı ve yaşam alanlarımızı yağmalayan kâr ve rant esaslı belediyeçilik uygulamalarından çok da farklı değil. Çankaya'nın en gözde yaşam alanları olan Oran, İncek, Çayyolu Yaşamkent gibi semtler arazi yağmasına maruz bırakılarak tam bir beton yığınınna dönüştürüldü. Semtlerimiz plazalar, rezidanslar, villalar ve korunaklı sitelerin bulunduğu mahalleler ile yaşlı,

Fotoğraf: Evrensel

dirençsiz, altyapısı yetersiz, yenilenmeye ihtiyacı olan konutların bulunduğu mahalleler olarak ikiye bölündü. Bu durum işçi ve emekçilerin yaşanabilir konut sahibi olmalarını ve olağanüstü yükselen kira fiyatlarını karşılamalarını imkansızlaştırdı.

13 üniversite ve 100 bini aşkın üniversite genciyile, on binlerce lise öğrencisinin bulunduğu bu ilçede, öğrencilerin temel sorunları ve çözümünü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Barınma ihtiyacını karşılayacak kamu yurtları çok yetersiz. Özel yurtların ücretlerini ise çocuklarına zar zor harçlık gönderen ailelerin karşılaması olanaksız. İlçemizde kiralardan fahiş artışı nedeniyle 3-5 genç bir araya gelerek de ev tutamaz oldu. Buna karşın belediyenin ücretsiz yurt ihtiyacını karşılayacak yeterli çalışma yürüttüğünü görmedim.

Çankaya hizmet sektöründe binlerce emekçinin yaşadığı bir kent aynı zamanda. Bu hizmet emekçileri daha çok nerelerde ve hangi şartlarda çalışmaktadır?

Çankaya semtlerinin sermayeden ve emekten yana iki yüzü var. Bir tarafta

Bilkent, Beysukent, Angora ve İncek gibi semtlerde varlıklı yaşam sürdürenler diğer tarafta ise bu varlıkların lüks konutlarında yaşlı, hasta ve çocuk bakımı, temizlik ve bahçe işlerini gören ancak asgari ücret bile alamayan, sigortasız çalışan ev emekçileri. Bu emekçilerin güvencesiz çalıştırılmasına merkezi ve yerel yönetimler göz yummakta. Yine bir tarafta lüks eğlence mekanları, öbür tarafta bunların açılığını, garsonluğunu, komiliğini yapan emekçiler. Bu emekçiler kendi pişirdiklerini, servis ettiklerini yiyemiyor. Hayat pahalılığının arttığı bu dönemde yoksul ailelere aşverilerinin ve herkes için ucuz kent lokantalarının açılması yerel yönetimlerin sorumluluğunda olmalı.

Kadınların başta sosyal ve kültürel olmak üzere Ankara'nın diğer ilçelerindeki kadınlardan daha fazla hak ve özgürlüğe sahip oldukları belirtiliyor. Siz de bu görüşe katılıyor musunuz?

Son yıllarda giderek artan hayat pahalılığı emekçi kadınların var olan hak ve özgürlüklerini de budadı. Kamuya ait kreş ve çocuk bakımevlerinin sayısı oldukça az. Özel kreşlerin fiyatları ise oldukça uçuklatıyor. Bu nedenle ücretleri giderek eriyen emekçi kadınlar çareyi, işlerini bırakıp çocuklarını bakımını üstlenmekte buluyor. Ücreti görece yüksek olan kadınlar ise dışından tırnağından artırarak çocuklarını özel kreşe verme uğruna sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerden feragat ediyor, onlar da eve hapsolüyor. Biz yerel yönetimlerde kadın istihdamının artırılması, her mahallede ücretsiz kreş ve gündüz bakımevlerinin açılması, halkın ücretsiz ve kolay ulaşabileceği sosyal tesisler ile kültürel alanların artırılması mücadelesini kadınlarla omuz omuza vereceğiz.

Özel'den ‘acı reçeteye sarı kart’ çağrısı

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, iktidarın seçim sonrasında acı reçete getireceği uyarısında bulunarak, “Bu ülkede kemeri boşla çete sıkıyor, acı reçeteyi koca koca holdingler içmiyor. Erdoğan başbakan olduğunda en düşük emekli maaşı 1.5 asgari ücret seviyesindeydi. Erdoğan bu düzeni bozmasaydı bugün en düşük emekli aylığı 26 bin lira olacaktı. Bugün aldığımız 10 bin lira 2.5 çeyrek altını zor karşılıyor” dedi.

çim yok. Acı reçete geliyor ve hiç kimsenin şüphesi olmasın; bu ülkede kemeri 5'li çete sıkıyor, acı reçeteyi koca koca holdingler içmiyor. Erdoğan başbakan olduğunda en düşük emekli maaşı 1.5 asgari ücret seviyesindeydi. Erdoğan bu düzeni bozmasaydı bugün en düşük emekli aylığı 26 bin lira olacaktı. Bugün aldığımız 10 bin lira 2.5 çeyrek altını zor karşılıyor” dedi.

Erdoğan ilk geldiğinde üniversitelilere verilen kredinin 300 TL, şimdi 2 bin TL olduğunu kaydeden Özel, “300 TL nere 2 bin TL nere” diyor. 2014'de 300 TL ile 333 gevekin alınıyor. Bu seneki 2 bin TL ile 200 tane İzmir geveği alınıyor. Öğrencinin cebinden 133 gevekle çalışıyorlar her ay. Bir asgari ücret Saray'da 55 saniyede harcanıyor. İşsizlik son 32 ayın en yüksek rakamı” diye konuştu. (HABER MERKEZİ)

MERCEK

A. Cihan SOYLU

31 MART SEÇİMLERİ, SINIF
SİYASETİ VE BAŞARI
KOŞULLARI!

31 Mart seçimlerinin siyasetle ilgilenen herkesin gündeminde olmasında bir tuhafılık yok. Aksine kitlelerle ilişkiyi siyasetin(in) kaçınılmaz gerekliliği olarak gören herkes açısından hem normal hem de kaçınılmaz. Ancak devrimci sosyalist siyaset ile burjuva siyaseti ve onun farklı fraksiyonlarının seçimlere yaklaşımı birbirleriyle temelden karşıtlık içindedir ve karşıtlık gösterir. Burjuva siyasetinin farklı fraksiyonları seçimlere ve siyasete kapitalist kâr-rant-faiz düzeninde nasıl daha fazla yarar sağlayacakları temel güdüsüyle yaklaşır. Aralarında farklılıkların olması kaçınılmazdır. Siyasetin ekonomiden soyutlanamayacağını; buna rağmen kitlelerin siyasetle ilişkisinde geleneksel ön yargı, alışkanlık ve inanca biçimlerinin de önemli rol oynadığını ise hemen her günkü hayatta, sokakta, iş yerlerinde, fabrikalarda, okullarda ve diğer yaşam alanlarındaki tutum ve davranışlarda görüyoruz. Her ne kadar hemen tüm kapitalist ülkelerde burjuva devlet yönetimleri burjuva demokrasisini artan şekilde biçimselleştirme, baskıcı politikalarda yoğunlaşmaya yönelmişlerse de seçimler aracıyla yurttaş iradesine başvurma politikası izlenmeye devam ediliyor. Kuşkusuz hilesi-hurdası-çesit çeşit entrikalarıyla. Seçimleri kendi burjuva demokrasilerinin en önemli göstergesi olarak reklam edenlerin halk iradesinin serbestçe ortaya çıkarması için baskı-yasak-satın alma, erteleme, hayali seçmen imal etme, kullanılmış oy pusulalarını değiştirme-geçersiz sayma vb. yöntemlere baş vurdukları biliniyor.

Böylesi bir sistemde emekçi sömürülen ve baskı altında tutulan işçi ve emekçiler kendi yaralarına bir siyasette ısrar etmeden, en acil ve hemen gerekli taleplerini dahi elde edemezler. Zira yönetimde ya da muhalefette olsunlar tüm burjuva partilerinin önceliği, mevcut sermaye sistemini savunmaktır. Bunu yaparlarken sömürü ilişkilerini ve bu ilişkiler zemininde şekillenen toplumsal farklılaşmaları-cepheleşmeleri farklı şekillerde açıklayabilir, sistemin aksayan ve karşıt muhalefeti büyümesine neden olan açık-göze batan yönlerini eleştirebilir, halk kitlelerine meşru-kaçınılmaz ve yerine başkaca bir toplumsal sistemin geçmesine imkan olmayan mevcut sistemi daha iyi, daha yetenekle işleteceklerine dair vaatlerde bulunabilirler. Bunu neredeyse her gün yapmaktadırlar. Sistemin devamı onların yararınadır. Büyük sermaye sahipleri başta olmak üzere kapitalistlerin sermaye ve servetlerini büyümesini politik başarılarının başlıca göstergesi olarak sunarlar. İşçi ve emekçilere bol vaatlerde bulunur ve sonra sermaye siyasetini sürdürmeye koyulurlar. Şu ya da bu burjuva partisinin en popüler-en çok adı geçen belediye başkan adaylarının kişisel servetleriyle sisteme ilişkin düşünceleri, göstergelerden sadece biridir.

Sömürülen sınıf ve ezilen tüm toplumsal kesimlerin karşı karşıya oldukları bu durum kesintisizlik gösterir ve fakat seçimler döneminde daha belirgin biçimlerde dışa vurulur. Burjuva devlet iktidarı yönlendirmesindeki burjuva propagandası bu durumun meşru ve kaçınılmaz olduğu düşüncesini topluma hakim kılmak için kesintisiz seferberlik halinde buna eşlik eder. Oligarşik iktidar gücü, burjuva muhaliflerini de baskılamak üzere ekonomik-siyasi, askeripolisiye gücü kullanır, yargı organlarına kumandayla yasak ve entrikalara gerekçeler yaratır, yasal-yasa dışı yöntemlerle-buna rıza üretmeye yönelik satın alma taktikleri, seçim rüşvetleri eklenir-irade belirlemeye girer. Bunlar seçim zamanlarında daha belirgin olmak üzere gayet aleni şekilde yaşanmaktadır.

Kapitalist sömürü ilişkileri zemininde belirlenen ilişkiler üzerinden gündeme gelen-getirilen ve burjuva devlet aygıtının-hükümeti, partileri ve diğer başlıca kurumlarıyla yön verip kurallarının belirlenmesinde de etkili oldukları seçimlerin sonuçlarının, mücadelenin kitlesele boyutlarıyla yayın ve güçlü olmadığı zamanlarda halk kitlelerinin aleyhine olması bu bakımdan şaşırtıcı olmaz. Zira, işçi sınıfı ve tüm diğer emekçilerin açısından yarar ve başarı ölçüsü, sadece gösterdikleri kendi adaylarının aldıkları oy sayısı olmamak gerekir. Burjuva siyasetinden kopuş açısından bir gösterge olmakla birlikte bu, emekçiler yönünden tek ölçüt olamaz. Aktüel-acil taleplerin karşılanması için yürüttükleri mücadele ile sınıfsal-toplumsal kurtuluş amaç ve hedefi arasında kurdukları ilişkide bir ilerleme olup olmadığı, sınıf siyasetinin daha geniş kesimler içinde propaganda edilmesinde mevzî ilerleme sağlanıp sağlanmadığı, egemen sınıf düşüncelerinin işçi ve emekçilerin büyük çoğunluğu üzerindeki egemen etkisini zayıflatıcı bir çalışma yürütülüp yürütülmediği ve örgütlü güç olarak bir büyüme elde edilip edilmediği, sonuçlar yönünden önem taşır. Çalışan halk kitlelerinin yoksulluk, işsizlik, açlık, pahalılık sorunlarıyla boğuştuğu ve en küçük itirazda düzen kuvvetlerinin baskı ve saldırısıyla karşılaştığı ancak burjuva siyaseti aracıyla bölünmeleri nedeniyle de düzen siyasetine ve güçlerine gerekli darbeleri vuramadığı koşullarda, şoven milliyetçi, faşist, din bezirgani ve reformist düzen partilerinin etkisini zayıflatıcı bir çalışmada kaydedilen gelişme, şu ya da bu kadar oy alınması olmasına kıyasla başarı açısından daha fazla belirleyicilik gösterir. İşçi sınıfı politikacıları açısından çünkü belirleyici önemde olan emekçi kitlelerinin düzen siyasetinin etkisinden çıkmalarına yürüttükleri çalışmayla ne denli güç verdikleri ve çıkış yolu bulmalarında yol gösterici olduklarıdır.

KISA... KISA

Kayyumdan
44 milyonluk
ihale

Fotoğraf: MA

DIYARBAKIR kayyumundan tartışmalı bir ihale daha. Yerel seçimlere 18 gün kala kayyum yönetimindeki Büyükşehir Belediyesi, bayrak, defter, kalem, çanta ve davetiye gibi tanıtım ve reklam araçları için 44 milyon 815 bin 460 TL'lik ihale yaptı. İhalenin yaklaşık maliyeti 46 milyon 796 bin 876.88 TL olarak belirlendi. Hizmet süresi 270 gün olarak belirlenen ihaleye 3 teklif geldi. Söz konusu tekliflerden sadece 1'i geçerli sayıldı. (**DIYARBAKIR**)

22 erkeğe
karşı
yarışacak

Fotoğraf: DHA

VAN'ın Tuşba ilçesinde oturduğu mahallenin ilk kadın muhtar adayı olan Leyla Bağlık (33), yerel seçimde 22 erkek adaya karşı yarışacak. Bağlık, "Ev ve iş yerlerini ziyaret ederek seçmenlerimizden destek istiyorum. Özellikle kadınların bakış açıları çok olumlu. Çok iddia-iyim, kazanacağıma inanıyorum" dedi. (**VAN**)

Adalet
nöbeti
sürüyor

Fotoğraf: MA

PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın özgürlüğü ve Kürt sorunun demokratik çözümü talebiyle çeşitli kentlerde başlayan adalet nöbeti eylemleri Diyarbakır ve Mersin'de 100'üncü gününü geride bıraktı. Adalet nöbetini kararlılık ile sürdüren tutuklu yakınları, sonuç alınca ya kadar eylemi sürdüreceklerini belirterek, "Tecrit insanlık suçudur" dedi. (**DIYARBAKIR**)

3 artçı
deprem
daha

HAKKÂRİ'de 12 Mart'ta meydana gelen 4.2 büyüklüğündeki depremden sonra artçı depremler devam ediyor. Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde dün gece sabaha doğru 1.7, 2.9 ve 2.1 büyüklüğünde 3 artçı deprem medyana geldi. Aylardır üst üste Hakkâri ve ilçelerinde depremler meydana gelirken yer bilimciler ise bölgede 7 üzeri bir depremi beklemediklerini belirterek gerekli önlemler için çağrıda bulunuyor. (**HAKKÂRİ**)

ERDOĞAN'IN ŞIRNAK MITİNGİ:

5 yıllık vaatler
değişmeyen terör söylemleri

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 31 Mart yerel seçimleri için çalışmaları kapsamında bölge mitingleri de başladı. Bölge mitinglerine Şırnak'la başlayan Erdoğan'ın programında Mardin, Diyarbakır ve Ağrı mitingleri de var. Şırnak'ta Adliye Meydanı'ndaki mitingde konuşan Erdoğan, 'hizmet'lerini ve vaatlerini saydı. Her seçimde partisinin bölge mitinglerinde öne çıkan konuşmalarında yer alan terör vurgularını da tekrar etti. 2019 yerel seçimlerinde olduğu gibi "taşımali seçmen" tartışmaları arasında Şırnak Belediyesini kazanan AKP'li Mehmet Yarka'nın yeniden aday olduğu kentte 2024 seçimleri öncesinde de şüpheli seçmen hareketleri gözleniyor.

Sahneye çağrılmadan önce miting sunucusunun uzun zamandır Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Şırnak'a gelmediğini belirterek, "Nereye bakarsınız Cumhurbaşkanı'nın hizmetlerde imzasını görürsünüz. Yeniden gerçek belediyeçilik için hazır mısınız? Söz vermek her kişinin değil er kişinin işidir. Babalar sözünü tutar, bu zamana kadar ne vaat ettiyse eksiksiz olarak yaptı. Üretken, şeffaf, değiştirilebilir, vizyoner yeniden inşa etmek için geliyoruz. İnsanlarımız hizmet bekliyor, hizmet istiyor" diyerek çağırıldığı Erdoğan'ın 'sözler'ini ve 'vaat'lerini saydı.

SÖZLER TUTULMADI

Sözlerin vurgulandığı bu mitingde peki 5 yılda verilen vaatler, sözler tutuldu mu? 2019 yerel seçimlerinden beri her yıl gündem olan ve o zamandan bu zamana yapımı tamamlanmayan Şırnak Bölge Devlet Hastanesi Erdoğan'ın vaatleri arasında yine yer aldı. Mitingde konuşan Erdoğan, "Şırnak'a 100 milyar lira kamu yatırımı yaptık. Sağlıkta toplam 64 sağlık tesisini şehrimize kazandırdık" dedi. Şırnak ve ilçelerinde halk, sağlığa erişim noktasında ciddi zorluklar yaşarken, AKP iktidarı tarafından her seçim öncesi gündeme getirilen Şırnak Bölge Devlet Hastanesi Cizre için 2019 yılı yatırım programına alınan ve 18 Şubat 2019'da Resmi Gazete'de ilan edilen 500 yataklı devlet hastanesi projesi, 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde AKP'nin Şırnak Belediyesini kazanmasından sonra Cizre'nin Tilêla köyünden kente bağlı bağlı İkizce köyüne taşındı. Hastane projesinin kömür ocakları ve şantiyelerin bulunduğu bir bölgeye taşınması da eleştirilerin odağındaydı. Seçimlere malzeme yapılan proje, aradan geçen yıllara rağmen sadece temellerinin atılmasıyla sınırlı kaldı.

Fotoğraf: MA

maliyetlerinin yükseldiği iddiasıyla durdurulan, bitirilemeyen ve tekrar yapılan ihalelerle inşaatına devam edilen Silopi Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi de yer aldı.

'DEVLETİN DE HATALARI
ELBET OLMUŞTUR'

Cumhurbaşkanı Erdoğan AKP'nin Şırnak mitinginde elbette ki bölgedeki konuşmalarının tamamında yer alan 'terör' vurguları da yer aldı. "Bu bölgenin tamamıyla bizim ve ülkemizin bağıni koparmaya çalıştılar" diyen Erdoğan, "Devletin hataları elbette olmuştur ama bölücü örgüt karanlık bir senaryonun maşalığını yapmıştır" ifadelerini kullandı. İktidarda

bulundu. SES Urfa Şubesi Eş Başkanı Dr. Ferhat Demir, sendikalar ve kamu kurumları üzerinden her seçim döneminde kamu personellerinin zorunlu olarak etkinliklere katılımlarının mecburi kılındığını belirtti. Demir, bunun kabul edilemez olduğunu belirterek şöyle konuştu: "Mevcut iktidarını sürdürmek isteyen anlayışlar, kamu personellerini kullanarak kamu personellerindeki idarecilerin gücü üzerinden çalışanları ve emekçileri zorla mitinglere götürmekte. Açılışlara zorlamakta, siyasilerin düzenlemiş olduğu yemek ve organizasyonlara katılımı mecburi kılmaktadır, bunun organizasyonunu yapmaktadır. Biz bunların tamamına karşı olduğumuzu belirtiyoruz ve bunların hiçbirini kabul etmiyoruz."

'KAMU PERSONELLERİ
İKTİDARIN YANINDA İMAJ'

Bekir Bozdağ'ın Kamu-Sen ve Memur-Sen sendikalarını ziyareti sonrası, sağlık emekçilerinin belediyelerin açmış olduğu açılışlara götürülecek toplu mesaj atılmasının manidar olduğunu belirterek, "Viranşehir ilçesinde hastane personellerine sorumlularına atılan mesajda açıkça görülüyor ki seçim çalışması yürüten AKP'nin sağlık emekçileri üzerinden bir dayatması mevcut. Bu dayatma ile sağlık emekçileri sanki mevcut iktidarın mevcut durumlarını onaylıyormuşçasına, yanlarındaymış gibi bir imaj oluşturmaktadır. Bunun böyle olmadığını biliyoruz" dedi.

Fotoğraf: AA

Şimdi ise Şırnak merkeze bağlı Avgamasiya köyü yakınlarında yapılan Şırnak Bölge Hastanesi için 10 Mayıs 2022'de 750 milyon TL'ye ihale yapıldı. "Kur farkı" gerekçesiyle iptal edilen ihale, 28 Temmuz 2022'de 1 milyar 498 milyon 28 TL bedelle ikinci kez yapıldı. İhaleyi ise, Giresun merkezli ve Ali Acar ait olduğu öğrenilen şirkete verildi. 4 Ocak 2023'te temeli atılan ağır bir şekilde yapımı ilerleyen inşaat, ağustos ve eylül aylarında durdu. Ekim ayında yeniden başlayan inşaat, sadece 5 işçinin çalıştığı öğrenilmişti. İnşaat 5 yıldır bitirilemedi.

Erdoğan'ın sağlık alanına dair 'hizmet'leri arasında 2020 yılında ihale bedeli 64 milyon 444 bin TL olan ve inşaatına başlanan ve 700 gün içerisinde bitirileceği sözü verilen haziran ayında girdi

oldukları dönemde, demokrasi ve kalkınma devrimleri gerçekleştirdiklerini iddia eden Erdoğan, "Şimdi de güney sınırlarımız boyunca oluşturmaya başladığımız güvenlik koridoruyla etrafımızdaki ateşin ülkemize sıçramasının önüne geçiyoruz" diye konuştu. Erdoğan şöyle devam etti: "Şırnak'la aramızda girmek için her türlü yolu deneyenler oldu. Kalpsiz bir vücut olur mu. Şırnak'sız, Mardin'siz, Diyarbakır'sız Türkiye olmaz. Geçmişte yaşanan kimi olumsuzluklar bu gerçeği asla değiştirmez."

YÜZDE 70'İ 2016'DA
YIKILAN, TOKİ'LERLE
KURULAN 'ŞEHR-İ NUH'

Sosyal olanakların artırılmasından ve konuşmasında sık sık kentin değerlerinden atıflarda bulunarak 'Şehr-i Nuh' diye bahsettiği Şırnak'ta Erdoğan, kentsel dönüşüm ve sosyal konutlara dair de veriler sundu: "TOKİ aracılığıyla Şırnak'ta 11 bin 111 konut yaptı. Kentsel dönüşümde 16 bin 219 bağımsız bölümün dönüşümünü gerçekleştirdik."

Erdoğan'ın da belirttiği üzere adını da Nuh'un şehri manasına gelen 'Şehr-i Nuh'tan alan Şırnak'ta 14 Mart 2016'da ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında devlet saldırıları sonucunda şehrin yüzde 70'i yıkıldı. Yok edilen 8 mahallede yapılan TOKİ konutları da 2019'da seçim malzemesi olarak kullanılmış, 2019 seçimlerinde AKP Adayı Mehmet Yarka'ya ait firmanın kentte yaptığı TOKİ konutları tehdit aracına dönüştürülmüştü. Nitekim bu yerel seçimlerde değişmeyen bir vaat olarak sunuldu. (**ŞIRNAK/EVRENSEL**)

Toplum sağlığı boyutuyla
yerel yönetimlerden beklentiler

Prof. Dr. Gülnaz KARATAY

HALK sağlığı, sağlıklı bir topluma ilişkin en geniş kavramı ifade eder. Bu yönüyle sağlık olgusu, bireysel olarak değil, toplumsal olarak kurulması ve yönetilmesi gereken politik bir alan olarak tariflenmektedir. Özellikle uluslararası bildirgelerde, toplum sağlığını iyileştirmede, çevresel faktörler üzerinde daha fazla durulmakta olup; gıda, barınma, barış, sürdürülebilir ekosistem, sürekli olduğu kaynak kullanımı, eşitsizliklerin giderilmesi, sosyal adalet gibi alanlara özel vurgular yapılmaktadır.

Çevre sadece kişileri çevreleyen fizik yapılarıdan oluşmakta olmayıp, sosyal, kültürel, ekonomik, ruhsal, politik boyutları da bulunan güçlü bir etkiye karşılık gelmektedir. İnsanların toplumsal, ekonomik, ekolojik, politik çevresini değiştirmedi, sadece yaşam biçimlerini değiştirerek sağlığa ulaşabileceklerini düşünmek gerçekçi değildir. Örneğin çocukluk çağı obezitesini önleyebilmek, çocukların sadece abur cubur yemesini önlemeye çalışmakla olanaklı olamayacaktır.

Toplum sağlığı; sosyal, kültürel, biyolojik, çevresel ve politik boyutları nedeniyle doğası gereği iş birliğidir. Özellikle son zamanlarda farklı ülkelerde yerel, bölgesel ve eyalet düzeylerinde sağlığın geliştirilmesine yönelik merkezi bir strateji olarak ortaya çıkmış olan tüm politikalarda sağlık yaklaşımı ile toplumun sağlık çıktılarına erişmesinde çoklu ve sektörler arası eylemin önemi vurgulanmaktadır. Ancak ülkemizde tüm politikalarda sağlık yaklaşımı özellikle yerel yönetimler düzeyinde yeterince hayata geçirilememektedir.

Oysa yerel yönetimler, sağlığın sosyal belirleyicileri açısından büyük önem taşıyan hizmetlerden sorumlu olduğu için, toplum sağlığını iyileştirmede önemli avantajlara sahiptir. Fiziksel çevresinin pek çok yönü, içme suyu kalitesi, suların klorlanması, çöp yönetimi, gürültü kontrolü, arazi kullanımı politikaları (yeşil alan, bisiklet yolları, dinlenme tesisleri, sosyal buluşma mekanları vb.), imar güvenliği, yerel ulaşım, uygun fiyatlı konut inşası, iş yeri güvenliği, gıda güvenliği, kreşler, spor/kültür/sanat aktiviteleri, yaşanan kentler, bağımlılık, göç gibi pek çok başlık yerel toplulukların sağlığını doğrudan etkilemekte olup, yerel yönetimlerin adeta hizmet kalitesinin iz düşümü niteliğindedir. Örneğin Kanada Ontario Belediyeler Birliği, Ontario'daki belediye operasyonel harcamalarının yüzde 90'ının (42.5 milyar dolar) doğrudan veya dolaylı olarak sağlığın sosyal belirleyicilerine katkıda bulunduğunu deklare etmiştir.

Bu kapsamda merkezi yönetimin işlevleri yerel yönetimlerle kesişen de bu kesişim alanı içinde yerel yönetimlerin kendi politikalarını üretebilmesi, önceliklendirme yapabilmesi, devzattajlı kesimleri destekleyebilmesi, yoksullukla mücadele edebilmesi, dolayısıyla sağlığın sosyal belirleyicilerine yatırım yapabilmesi toplum sağlığı açısından elzemdir. Zaten tüm işlevleri merkezileştirmeyi ve rasyonelleştirmeyi amaçlayan yönetim modelleriyle, halk sağlığı sistemi oluşturmada güç olacağına, erişim sorunları nedeniyle sağlıkta eşitsizliklerin giderilmesinin olanaklı olamayacağını, risk gruplarının gözden kaçırılacağına yakın bir deneyim olarak Covid-19 pandemisi sürecinde deneyimleyerek de görmüş olduk. Bu yönüyle belediyelerin, sağlığın sosyal belirleyicilerini, yerele göre daha hızlı ve odaklanmış bir şekilde ele almanın anahtarına sahip olduğu söylenebilir.

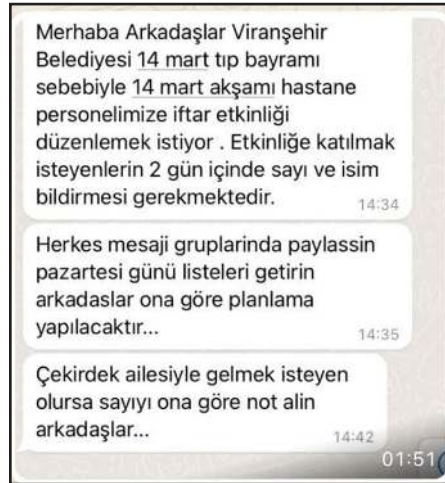
Ancak yerel yönetimlerin "sağlıklı toplum" vizyonu ile toplumsal eşitsizlikleri azaltabilmesi için "refah gündemi" ne ve "cesur liderlik" vizyonuna gereklerini olduğu düşünülmektedir. Özellikle travmalı ve merkezi yönetimin yerelle arasına mesafe koyduğu toplumlarda bu roller daha hayati önem taşımaktadır.

Bu bağlamda travmalı toplumlarda: Ötekileştirilmiş topluluklarla ilişkiler; en yapıcılıkta onları özel "mahalle" dinamiği etrafında inşa edilmelidir. Bu dinamik içerisinde iç barış ve güven tesisi açısından; "partizan olmayan bir yönetim anlayışı" ile aidiyeti ve toplumsal bağlamı güçlendirmek zorunluluktur. Bu noktada odak, toplumsal yönetişimin akıl ve bilimle şekillenen ilkeleri olmalıdır. Toplumun yerel yönetimlere -onurlu katılım hakkı-nı desteklemek toplumsal iyi oluşu desteklediği gibi, toplumun bu süreçte potansiyel fırsatları ve öngörülen engelleri görmelerini, verilen/verilemeyen hizmetleri anlamalarını, iş birliği düzeylerini artırır. Bu yönüyle yerel yönetimler bünyesinde çocuk meclisleri, kadın meclisleri, gençlik meclisleri, yaşlı meclisleri oluşturmak, böylece toplum karar süreçlerine dahil etmek, dolayısıyla topluma rağmen değil, toplumla birlikte yönetebilmek açısından önemlidir.

Dersim gibi travmalı toplumlarda mekansal hafıza; anma ve iyileşme açısından önemli bir işlev sahiptir. Yerel yönetimler, toplumsal iç barış ve iyileşme açısından, profesyonel destekle toplumsal hafıza ve anma mekanları oluşturabilmelidir. Toplumsal hafıza mekansal oluşturulurken bu mekanların doğal hallerinin korunabilmesi/korunmaya alınması hatırlama, anma ve yüzleşme açısından önemlidir. Bazı yerli kabileler ölmüş yakınlarını şifalandırarak, esasında şimdiye ve geleceğe şifalandırmaktadırlar. "Bütünlük" kelimesinden gelen şifalama, bölünmüş benliğin bütünleşmesini ifade eder, tıpkı bölünmüş toplum gibi... Sonuç olarak; toplumu iyileştirdiğimizde, bireyler de iyileşir. Daha fazla iyileşebilmeyi umuyoruz...

BİLGİ NOTU

Bu yazıda; 2 Mart 2024 tarihinde, Ankara Derisimler Derneği, Tunceli Dayanışma ve Kültür Vakfı ile Dersim 37-38 Ortak Bellek Platformu tarafından organize edilen "Yerel yönetimler; tarih, toplum hafıza, mekan" başlıklı konferansta sunmuş olduğum içeriğe, kısmen de diğer içeriklere yer verilmiştir.

Urfa'da sağlık personellerine gönderilen mesajlarla AKP etkinliklerine katılım zorunlu tutuldu.

Rusya'ya 'Askerlerini çek' mektubu

ERMENİSTAN. Erivan'daki Zvartnots Havaalanında konuşlu Rus Sınır Muhafızlarının 1 Ağustos itibarıyla geri çekilmesi için Rusya'ya mektup gönderdi. DW Türkçe'nin haberine göre Dağlık Karabağ savaşında Rusya'yı kendisine destek vermemekle suçlayan Erivan yönetimi Moskova'dan bir adım daha uzaklaşıyor. Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan, Rus Sınır Muhafızlarının 1992 yılından beri havaalanında konuşlandırılmasına dayanak oluşturan anlaşmanın 1 Ağustos tarihi itibarıyla feshedileceğini bildirdi. Konuyla ilgili Rus tarafına bir mektup gönderilerek bildirimde bulunulduğunu belirten Paşinyan, Ermeni Sınır Muhafızlarının artık Zvartnots Havaalanında "Rus tarafının yardımı olmadan görev yapabilecek bilgi, deneyim ve kabiliyetlere ulaştığını" kaydetti. Kremlin Sözcüsü Dimitri Peskov da Ermenistan'dan kendilerine bu yönde bir talep geldiğini teyit etti. Peskov iki taraf arasında tüm düzeylerde temasların sürdüğünü belirtti.

Hava sahası Arjantin'e kapatıldı

VENEZUELA, ülkeye ait kargo uçağına el konulmasında rolü olduğu gerekçesiyle Arjantin'den gelen tüm uçaklara hava sahasını kapattı. Dışişleri Bakanı Yvan Gil, Venezuelalı havayolu şirketi Conviasa'ya ait uçağı el konulmasının yol açtığı hasarı telafi edene kadar Arjantin'e hava sahalarını açmayacaklarını bildirdi. Arjantin Devlet Başkanı Javier Milei hükümetini 'defalarca' uyardıklarını söyleyen Gil, "Sırf kuzeydeki koruyucularını memnun etmek amacıyla yasa dışı şekilde şirketimize zarar verdiler" dedi. AA'nın aktardığına göre, Arjantin Devlet Başkanlığı Sözcüsü Manuel Adorni de günlük basın toplantısında, Venezuela'nın kararına karşı diplomatik eylem başlatacaklarını belirtti. Arjantin, 12 Ağustos 2022 tarihinde ABD'nin talebiyle Venezuela uçağına el koymuştu.

Gagauz ile ilişkilerde Putin gerginliği

MOLDOVA'ya bağlı Gagauz Özerk Yeri Başkanı Yevgeniya Gutsul'un Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile görüşmesi, Kişinev-Komrat ilişkisindeki sorunları yeniden gündeme taşıdı. Gutsul, geçen hafta Rusya'nın Soçi şehrinde Dünya Gençlik Forumu toplantısına katılarak Putin ile görüştü. Moldova yönetimi, görüşmeyi olumlu karşılamadı. Gagauz yönetimindeki Şor partisi, Gutsul'un gözetimine alınması için Moldova yönetiminin hazırlık yaptığını ileri sürdü. Moldova Cumhurbaşkanı Maya Sandu da aynı gün Paris'te Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ile görüştü. Sandu, "Macron'la görüşmemiz, Rusya ve temsilcilerinin ülkeme ilave baskı uygulama yönündeki yeni girişimleri bağlamında gerçekleşiyor" dedi. Gagauz Özerk Yeri'nde Mayıs 2023'te yapılan başkanlık seçimini muhalefette bulunan ve Rus yanlısı politikalarla bilinen Şor partisi mensubu Yevgeniya Gutsul kazanmıştı. Ancak Moldova Cumhurbaşkanı Sandu, Gutsul'un hükümetteki üyeliğini hâlâ onaylamış değil.

Mütecilere 'Ruanda rüşveti' hazırlığı

MÜTECİLERİ Ruanda'ya zorla sınır dışı etme planı Yüksek Mahkeme engeline takılan İngiltere hükümeti bu kez sığınma başvuruları reddedilen kişilere Ruanda'ya gitmeleri için 3 bin sterline kadar para teklif etmeyi planlıyor. BBC'nin haberine göre bir İçişleri Bakanlığı sözcüsü "Geçen yıl 19 bin kişi gönüllü olarak ülkeden ayrıldı ve bu yasa dışı göçle mücadele etmeye verdığımız önemi gösteriyor. Ülkemizde bulunma hakkı olmayan kişilerin Ruanda'ya gönüllü gitmesine yönelik bir çalışma yürütüyoruz. Ruanda, İngiltere'de bulunma hakkı olmayan kişilere yeni bir hayat kurma şansı tanıyama istekli" dedi. Ana muhalefetteki İşçi Partisinin göç politikalarından sorumlu kıdemli Siyasetçisi Stephen Kinnock ise "Hükümet Ruanda planının başarılı olma şansının kalmadığını görünce gitmeleri için insanlara para vermeyi deneyecek" dedi.

İki toplantı ve Çin'in yeni 'ileri atılımı'

Kerem GÖKTEN

“İki toplantı” olarak adlandırılan Çin Ulusal Halk Kongresi ve Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı içinde bulunduğumuz hafta başında sona erdi. Bu kalabalık “tasdik organları” her yıl toplanıyor ve ÇKP liderliğinin yıllık performansı ile gelecek yıl hedeflerinin ülke ve dünya kamuoyu ile paylaşıldığı bir platform işlevi görüyor. Çin ekonomisini ve siyasi yapısını yakından izleyenler, Başbakan Li Qiang'ın çalışma raporu ve Dışişleri Bakanı Wang Yi'nin açıklamalarına odaklandı.

Düşük profilli Başbakan Li, ülkesinin karşı karşıya bulunduğu kısıtlardan ve meydan okumalardan söz etti. Ekonomide yaklaşık dörtte bir ağırlığa sahip emlak sektöründe arz ve talep cephesine yayılan çok katmanlı sorunlar ve yerel yönetimlerin borçluluk sorunu ÇKP liderliğinin önündeki sınavlar olarak gösterildi. Yüzde 5'lik büyüme, yüzde 3'lük enflasyon ve 12 milyonluk yeni istihdam hedefleri kamuoyu ile paylaşıldı. Yapay zeka, dijitalleşme ve yeşil dönüşüm alanlarındaki araştırmaların hızlanacağını duymak ise sürpriz değildi. Devlet Başkanı Xi Jinping'in 2023 sonbaharından başlayarak öne çıkardığı “yeni üretici güçler” hedefi ile uyumluydu. Çin'in ünlü hanehalkı kayıt sistemi “hukuk”nun getirdiği kısıtların yumuşatılarak istikrarlı bir talep odağı yaratılması ve büyümenin uyarılması hükümetin çalışma raporundaki bir diğer öne çıkan hedef. Çin'in üretiminde önemli roller üstlenen 400 milyon kır kökenli işçinin kentlerdeki varlığının resmi olarak tanınması, sosyal olanaklardan yararlanmalarının önünün açılması bu kez kendilerine tüketici misyonunun biçildiğini düşündürüyor.

Dünya kamuoyunun daha çok kulak kesildiği alanlar olan dış politika, teknoloji rekabeti ve jeopolitiğe ilişkin mesajlar ise yüksek profilli Dışişleri Bakanı Wang'dan geldi. Wang'ın basın toplantısını dört bölümde ele almak mümkün. Bunlardan ilki, Çin'in doğ-

Çin Ulusal Halk Kongresi ve Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı pazartesi sona erdi. (Fotoğraf: AA)

Ülke üzerindeki jeopolitik ve jeoekonomik baskı yoğunlaşırken ekonominin de ÇKP'ye yardımcı olduğu söylenemez. Çin yakın zamanda iki alandaki liderliğini yitirdi. Artık dünyanın ne en hızlı büyüyen ne de en kalabalık ülkesi.

rudan taraf olduğu, Tayvan ve Güney Çin Denizi sorunları. Çin devleti tarafından “Müzakere edilemeyecek” bir mesele olarak kodlanan Tayvan konusunda geçtiğimiz yıla kıyasla sert bir ton tutturuldu. İkinci olarak jeopolitik krizler konusunda Çin'in resmi tutumu teyit edildi. Rusya ile olan iş birliğinin Soğuk Savaş tarzının dışında bir birliktelik olduğu ifade edilirken, Filistin-İsrail çatışmasına yönelik ilk aylarda izlenen düşük profil yukarıya çekilmeye çalışıldı. Bununla bağlantılı olarak Küresel Güney'in “ideolojisiz önderliğini” üstlenme çabası Wang'ın açıklamalarında kendine yer buldu. Özellikle Afrika ile emperyalizm ve sömürgecilik karşıtı dayanışma vurgusu ve kıtanın kendi kalkınma stratejisini izlemesi fikrine verilen destek önemliydi. Emperyalizmden söz etmekle birlikte, ÇKP liderliğinin Küresel Güney ile olan ilişkilerde 1960'la-

rın ruhunu çağırıldığını söylemek için henüz erken.

Sona kalan en ilgi çekici başlık ise ABD ile olan ilişkiler. Çin-ABD ilişkileri çok boyutlu ve bir o kadar da gergin. Ancak geçtiğimiz kasım ayında gerçekleşen San Francisco zirvesinde oluşan ılımlı havanın etkisini sürdürdüğünü söylemek mümkün. İlişkilerin iyiyi gittiğini ifade eden Wang, Biden-Xi'nin üzerinde anlaştığı yapay zeka alanında iletişimi artırma sürecinin hızlı ilerlemediğini, ABD'nin ülkesinin bu alandaki gelişme çabalarını baltaladığına yönelik şüpheleri dile getirmekten geri durmadı. Wang, ABD'nin değer zincirinin ileri aşamalarında tekelleşme çabalarının adil olmadığını ve bu çabaların sağlıklı rekabetle bağdaşmadığına işaret etti.

“İki toplantı”dan çıkan mesajlar ÇKP liderliğinin aşmaya çalışacağı dışsal ve içsel kısıtların tümünü barındırı-

yor. Çin 2015 yılından itibaren yoğunlaşan bir çevreleme ve dengeleme stratejisi ile karşı karşıya. Çin'in küresel iş bölümü içindeki konumunu yukarıya taşımaya çalışan “Made in China 2025” ulusal sanayi ve yenilik planı ve “iki yüzyıl” hedefleri Batı'nın tepkisiyle karşılaştı. Gerginlik ticaret savaşları ve pandemi sürecindeki restleşmeler ile devam etti. Bir diğer iddialı devlet girişimi olan “kuşak ve yol” ise yenden canlandırılan AUKUS, Quad gibi Hint-Pasifik ittifakları ve Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru ile dengelemeye çalışılıyor. Bunlara küreselleşme sürecinde yaşanan durgunluğun tetiklediği ayrışma ve risk azaltma eğilimlerini de eklemek gerekiyor.

Ülke üzerindeki jeopolitik ve jeoekonomik baskı yoğunlaşırken ekonominin de ÇKP'ye yardımcı olduğu söylenemez. Çin yakın zamanda iki alandaki liderliğini yitirdi. Artık dünyanın ne en hızlı büyüyen ne de en kalabalık ülkesi. Borç, deflasyon ve demografik iniş kombinasyonundan oluşan bir sarsıntı yaşayan Çin'in, Japonya'nın yaşadığı benzer bir engelleme kalkınma sürecinin görece erken bir evresinde, yüksek gelirli bir ülke haline gelemeden yakalandığına ilişkin değerlendirmeler sıklaşıyor. Çin'in açıkladığı yıllık büyüme oranlarının abartılı olduğu ileri sürülüyor. Ülkenin yakın gelecekte ABD'yi geçip dünyanın en büyük ekonomisi olacağı yolundaki uzlaşa bile sarsılmışsa benziyor.

“İki toplantı” esnasında karşı karşıya bulunduğu kısıtları ve karşı hamleleri analiz eden ÇKP liderliği, bir yandan küreselleşmenin tersine bir eğilim olduğunu savunur ve küreselleşmenin eski şampiyonları eliyle yürütülen deglobalizasyonu eleştirirken; öbür yandan iktisadi kırılmalara azaltmanın, merkez kapitalist ülkelere olan pazar bağımlılığına ve yapay arz kesintilerine karşı direnç kazanmanın yollarını arayacak. İç piyasada elde ettiği teknolojik avantajları ve oluşturduğu standartları Küresel Güney'e ihraç ederken konsensüsü geçmişe kıyasla daha fazla zorlayacak.

İsrail, gece gündüz saldırıyor

FİLİSTİN Wafa haber ajansı, İsrail güçlerinin Gazze Şeridi genelinde düzenlediği saldırılarda onlarca kişinin öldüğünü bildirdi. Deyr el Balah'ın merkezinde salı akşamı düzenlenen saldırıda ölenlerin sayısı 10'a yükselirken, Gazze Şehri'nde Daraj Mahallesi'nde düzenlenen saldırıda iki kişi öldü, dört çocuk da yaralandı. Salah al-Din Caddesi'ndeki bir evin bombalanması sonucu da “Çok sayıda kişinin şehit olduğu”, el-Sahaba Caddesi'ndeki bir eve düzenlenen üçüncü saldırıda ise çok sayıda yaralı ve kayıp bulunduğu kaydedildi. Ajans, Han Yunus'un güneyinde de saldırılar olduğunu bildirdi. İsrail ordusunun Kudüs Hastanesi yakınlarda düzenlediği saldırılarda ise aralarında çocukların da olduğu 5 sivilin öldürüldüğü ve birçok kişinin yaralandığı ifade edildi. Dün 24 saatte 88 kişinin daha hayatını kaybetmesiyle 7 Ekim'den bu yana toplam can kaybı 31 bin 272'ye yükseldi.

Gazze'deki yiyecek kıtlığı sorunu ise sınırlı gıda yardımlarına rağmen devam ediyor. (DIŞ HABERLER)

İsrail, Lübnan'a saldırıları artırdı

İSRAİL, Lübnan'a saldırılarını artırdı. 24 saatte kısa bir süre içinde Hizbullah'ın Lübnan'ın doğusundaki mevzilerini hedef alan bir dizi hava saldırısı düzenledi. Lübnan'ın güneyindeki Tyre kentinde İsrail saldırısına uğrayan bir araçta bulunan iki yolcu hayatını kaybetti. El Cezire'ye konuşan Beyrut Amerikan Üniversitesinde Siyaset Bilimi Profesörü Hilal Khashan, “İsrail, Gazze ile işi bittiginde dikkatini kuzeye çevireceğini açıkça ortaya koydu” yorumunda bulundu. (DIŞ HABERLER)

Pentagon, Gazze'ye 4 gemi daha yolladı

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), İsrail'in ablukası altında Gazze'ye, seyyar liman görevi görecek 4 geminin yola çıkarıldığını belirtti. Pentagon Sözcüsü Tuğgeneral Patrick Ryder, gazetecilere yaptığı açıklamada, ABD'nin Virginia eyaletindeki Langley-Eustis Ortak Üssünden hareket eden 4 askeri geminin (JLOTS), Gazze'nin kuzey bölgesinde, amfibik askeri seyyar limanı görevi görecek ve büyük yüklerin kıyıya çıkarılması ve sevkiyatını kolaylaştıracakı söyledi.

Ryder, ABD ordusuna ait, SP 4 Lames A Loux, Monterrey, Matamoros ve yedinci nakliye tugayı seferine ait Wilson Wharf'ın, gerekli ekipman ve malzemeleri taşıyarak, erken saatlerde ABD'den ayrıldığını bildirdi. Söz konusu gemilerin Gazze'ye ulaşması ve seyyar limanın kurulması için gereken sürenin “geçen cuma gününden başlayarak toplam 60 gün” olarak belirlendiğini ifade etti. (DIŞ HABERLER)

PUTİN: FİNLANDİYA SINIRINA YİĞİNAK YAPACAĞIZ

RUSYA Devlet Başkanı Vladimir Putin, İsveç ve Finlandiya'nın NATO'nun üyeliğine karşı Finlandiya sınırına askeri yığınak yapacaklarını açıkladı. Rusya haber ajansı RIA'ya konuşan Putin, Batı'nın Ukrayna'ya askeri destek sağlaması halinde bunu nükleer savaş kıskırtma olarak değerlendireceklerini de söyleyerek, “Askeri ve teknik açıdan hazırız” dedi. ABD'nin nükleer testleri yapması durumunda Rusya'nın da aynısını yapabileceğini belirten Putin, “Bu gerekli değil... Hala bunun hakkında düşünmemiz gerekiyor ama aynısını yapabileceğimizi de göz ardı etmiyoruz” dedi.

Putin, “Rusya, Ukrayna konusunda müzakerelere hazır ancak bu müzakereler gerçekliğe dayanmalı” ifadelerini kullandı.

Polonya, Almanya ve Fransa'dan Rusya zirvesi

POLONYA Başbakanı Donald Tusk, Polonya, Almanya ve Fransa liderlerinin cuma günü Berlin'de Ukrayna konulu özel bir zirvede buluşacaklarını duyurdu. Tusk, ABD Başkanı Joe Biden ile Washington'da yaptığı görüşmenin ardından salı akşamı TVB Info'ya verdiği röportajda “Cuma günü Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ve Almanya Başbakanı Olaf Scholz ile Berlin'de olacağız” dedi.

Polonyalı mevkidaşı Andrzej Duda ve Tusk ile yaptığı görüşmede, Rusya'nın Doğu Avrupa'yı tehdit ettiğini ileri süren ABD Başkanı Joe Biden “Çok geç olmadan harekete geçmeliyiz. Çünkü Rusya Ukrayna'da durmayacak ve Polonya da bunu hatırlayabilir” ifadelerini kullanmıştı. (DIŞ HABERLER)

Fotoğraf: Ashraf Amra/AA

Kent Okumaları

BU çalışmada kent ve kentsel süreçler, içinde bulundukları tarihsel, toplumsal, siyasal, yönetsel ve ekonomik değişim süreçlerinin bir parçası şeklinde ele alınıyor ve konuyla ilgili yeni bakış açılarının oluşmasına katkıda bulunması hedefleniyor.

Hazal İ. Bahçeci Başarmak, İmge Kitabevi
263 sayfa

Harlem Ritmi

ÇİFTE Pulitzer ödüllü Whitehead'ın bu yeni suç romanı, 1960'ların arka planıyla Harlem'e ve burada kendilerine yer açmaya çalışan küçük çaplı düzenbazların yaşamlarına odaklanırken ırkçılığın ve sınıf ve saygın uçkağıtçıların ayrımının yakın tarihine ayna tutuyor.

Colson Whitehead, Siren Yayınları
368 sayfa

Kazkafanın Kitabı

YAZARA 2023'te PEN/Faulkner'i kazandıran roman, masalsı ve gizemli bir atmosfer içinde iki arkadaş üzerinden yaşayanlar ile ölümler ve gerçek ile kurmaca arasındaki bağlar üzerine odaklanırken bir dönemin panoramasını da gözler önüne seriyor.

Yiyun Li, İş Bankası Kültür Yayınları
312 sayfa

Şu An Saat Kaç?

HALİL Yörükoğlu, kitapta, göçmenlerin nedense hep esmer olduğu, Rocky Balboa'nın yaşadığı rivayet edilen o meşhur ölüme, Amerika'ya göç edenlerin, daha iyi bir hayat kurma umuduyla buradan gidenlerin acı-tatlı hikayelerini anlatıyor.

Halil Yörükoğlu, İletişim Yayınları
111 sayfa

Edebiyatımızda 70 yıllık bir çınar: Adnan Özyalçın

Adnan Özyalçın, öykücülüğümüzün önemli bir kilometre taşıdır. Ama onu asıl değerli kılan öykünün, edebiyatın cesur emekçisi olmasıdır. Cesurdur çünkü öykünün tanımını genişletecek kadar sınırlarını zorlar ve her evresinde öykücülüğünü yenilemesini bilir.

Kadir YÜKSEL

Edebiyatımızda “1950 kuşağı” denildiğinde ilk akla gelen öykücülerdendir Adnan Özyalçın. Bu yıl 90. yaşını kutluyor. İlk öyküsü, 1953'te, lisedeki arkadaşlarıyla birlikte çıkardıkları “Demet” dergisinde yayımlanır. O yıldan bugüne 70 yıldır yazının içindedir. Çalışkanlıkla, hep çoğaltarak, her cümlesine emeğini katarak oluşturduğu yazı evreni, edebiyatımız için 70 yıllık bir çınardır.

İlk yazdığı öykülerin ana başlığı “Kenar Mahalleden” adını taşımaktadır. 1954 – 1956 yıllarında Onüç dergisinde yayımlanan öyküler. Kenar mahalle, çocukluğunun geçtiği mahalledir: Karagörmük. Çocukluğunun dünyasını oluşturan mekanlar, bütün bir Özyalçın öykücülüğünün de mekanları olacaktır. Koskoca kentin ortasında geriliğiyle, yoksulluğuyla, yoksunluğuyla yaşayan, kentin varisliğinden pay alamamış ‘kenar mahalle’ insanlarının mahallesini... Sur içinde, sur dibinde... Bu ilk öyküler uzun yıllar sonra, 2019'da Manos Kitap tarafından Kenar Mahalleden başlığıyla bir kitap bütünlüğünde yayımlanır.

1950 kuşağının yeni yazarlarını bir araya getiren, yükünü sırtlayan “a” dergisinin yürütücüleridir arasında, hatta isim babasıdır Adnan Özyalçın. Erdal Öz'ün tanıklığına başvuralım: “Sonunda harfte karar kıldık. Hiç unutmuyorum; Adnan, işin a'sından başlamamızı söyledi. Derginin adı da ‘a’ oldu. Hem de küçük ‘a’.”

Dergi 1972'de “Yeni a” adıyla yeniden yayımlandığında da yürütücülerinden biri Adnan Özyalçın olacaktır. O dönemde yazmaya başlayan ve daha sonra edebiyatımızın usta öykücüler, şairleri arasına katılacak pek çok imzanın ilk ürünlerine yer verilir dergide. Sadece 1950 kuşağının değil edebiyatımızın unutulmaz dergilerinden biri olacaktır.

1950 kuşağı öykücülerinin içinde kenti daha farklı bir yönden ele alan Öykücü Adnan Özyalçın'dır. Kuşağının öykücüler kenti soyluluğu, kentin orta sınıf mekanlarını ve insanların öykülerine taşırken, Adnan Özyalçın, belirgin biçimde onlardan ayrılacaktır. Kentin kenar mahallelerini, sur dibini, kenar mahalle insanlarını, esnafı, işçileri, yoksulları taşıyacaktır öykülerine. Biçimsel birtakım yeniliklere yönelirken de bu öykü dünyasından ayrılmaz. Gerçeküstücü bir bakışla, şiirsel bir dille, imgesel bir anlatımla oluşturduğu, Sait Faik Hikaye Ödülü alan Sur kitabındaki kısa öykülerinde de vazgeçmez sur kapılarındaki geri kalmış, yoksul mekanlardan, insanlardan. Surların değişimine, yıkılmasına, kentin değişimine, kentin yıkıntılara, kenar mahallelerdeki insanların yoksulluklarına yönelen bakışı daha ilk öykülerinden itibaren değişmez biçimde belirleyecektir öykü evrenini.

İlk kitabı Panayır'da emeğiyle geçinen, yoksulluklarıyla, yoksunluklarıyla kendilerini var etmeye çalışanlardan seçer öykü kişilerini. “Panayır”, “İri Elmalar”, “Alt Ucu”, “Taş” öykülerinde karpuzcu, bakkal, berber, fırıncı, kahveci gibi kenar mahalle esnafını, çalışan insanlarını günlük yaşayışları içinde okuruz. Fabrika düdükları, sokağın sesleri, sur içi kendini duyurur.

1971'de yayımlanan Yağma adlı kitabındaki kimi öyküleriyle belirgin bir değişimin ipuçlarını verir Adnan Özyalçın. Panayır'da anlattığı mekanların ve insanların değişmediğini ama daha sınıfsal bir bakışla, toplumsal söylemin belirgin olmaya başladığını görebiliriz. “Yağma”, “Göküzünde Ayaklanma”, “Pazar Gezintisi” bu açıdan önemli bir değişimin öyküleridir.

Adnan Özyalçın öykücülüğünde ikinci evre olarak adlandırabileceğimiz dönem Yıkım Günleri adlı kitabıyla başlayacaktır. 1972'de yayımlanan kitap yirmi bir yıl sonra 1993'de “Kışlayla Şehir” adlı öykü eklenerek Sağanak adıyla yeni-

Fotoğraf: Lütfi Özgünaydın

den yayımlanır. Bu kitabındaki öykülerde toplumcu, sınıfsal bakış tam olarak kendini gösterir. Aslında anlatılan mekanlar, sur insanları hiç değişmemiştir ama oluşturulan atmosfer, bireyin çevresiyle olan etkileşimi, toplumsal çözümleme ve öykülemedeki bakış açısı değişmiştir. “Dağ”, “Asfalt”, “Tırmanış”, “Kışlayla Şehir” adlı öykülerde askerliğini öğretmen olarak yapan ya da zorunlu memur olan öykü kişileri ve Anadolu'nun zorlu koşulları Özyalçın'ın güçlü betimlemeleriyle, kendine özgü atmosferiyle anlatılır. Kitabın son öyküsü olan “Grev Bildirisi” ise işçilerin zorlu yaşam koşullarını ele alır. Sınıfsal bakışın, gerçekçi tutumun ötesine geçilir, toplumsal değişimin yönü ve bu değişim için sesini yükseltenler anlatılır.

1977'de Gözleri Bağlı Adam yayımlanır. Bu öykü kitabıyla 1978'de ikinci kez Sait Faik Hikaye Ödülü'nü kazanır. Toplumcu bakışla yazdığı öykülerinin en nitelikli olanlarını bu kitapta okuruz. Kendine özgü gerçekçiliğini oluşturur. 1950 kuşağının birikimini kendi gerçekçi bakışıyla buluşturur. Bireyi yok etmez, gerçeğe daha derinlikli bakmayı sürdürür. Biçimini durulaştırır, cümle yapısını kısaltır, ritmini korur.

Gözleri Bağlı Adam'dan on dört yıl sonra, 1991'de, bir ödülle, Haldun Taner Öykü Ödülü'yle birlikte çıkagelir Cambazlar Savaşı Yitirdi. Hemen ardından aynı yıl Alaycı Öyküler adlı kitap yayımlanır. Bu iki kitapla birlikte, üçüncü evre diyebileceğimiz dönem başlayacaktır. Bu dönemin belirgin özelliği anısal öğelerin öyküye dönüştürülmesi olarak görülebilir. Ama anı-öykü olarak adlandıramaz bu öyküler. Çünkü bu üçüncü evrede kurgusal yanılla öykünün sınırlarını genişletecektir, yaşantının içinde kurgulayacaktır öykülerini. Gerçek yaşantının içinde öyküyü var edecektir.

Evrensel Basım Yayın bütün öykülerini bir araya getirerek, 5 ciltte yayımlar. Ayak İzleri adıyla röportaj öykü türünde yazdıklarını bir araya getirir. 2014'te Alandaki Park, 2017'de Manos Kitap'tan Torik Akını ve gene 2017'de Kalabalıktan Birileri yayımlanır. 2023'te Yağmurda adlı öykü kitabı Everest Yayınları arasında yerini aldı. Ayrıca Everest Yayınları yakın zamanda Adnan Özyalçın'ın bütün öykülerini tek ciltte toplayarak yayımladı.

1950'den bu yana yazdığı kitaplar sırasıyla okunduğunda Türkiye'nin yaşadığı bütün toplumsal sorunların, değişimlerin öykülere yansıdığı görülebilir. Toplumcu edebiyatımız için önemli bir yazın evreni oluşturmıştır Adnan Özyalçın.

Öykü kitaplarının yanı sıra Sennur Sezer'le birlikte hazırladıkları Emek Öyküleri antolojisi alanında en önemli başvuru kaynağıdır.

Yazdıkları dışında Adnan Özyalçın'ın Yazarlar Sendikasına verdiği önemi, sendikanın etkin olabilmeye için harcadığı çabayı mutlaka anmak gerekir.

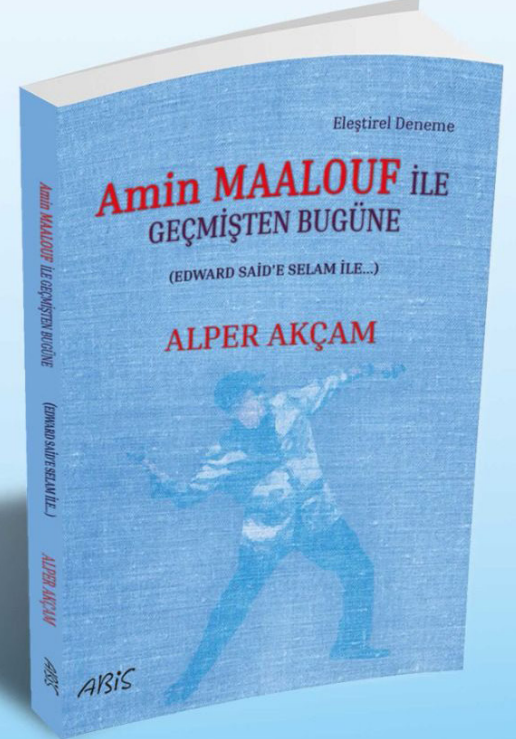
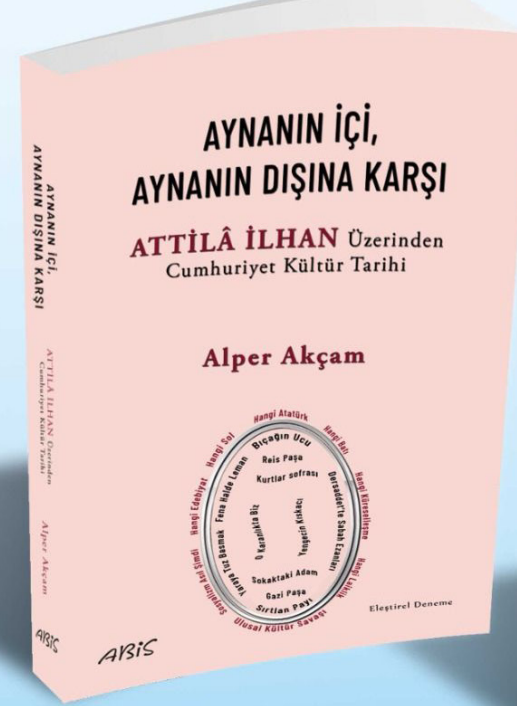
Adnan Özyalçın, öykücülüğümüzün önemli bir kilometre taşıdır. Ama onu asıl değerli kılan öykünün, edebiyatın cesur emekçisi olmasıdır. Cesurdur çünkü öykünün tanımını genişletecek kadar sınırlarını zorlar ve her evresinde öykücülüğünü yenilemesini bilir. Her cümlesinde Türkçeyi ‘sur’ların üstünde tutar.

Öyküyle, edebiyatla, emekle çoğalmış 70 yıllık bir çınar. Bir büyük usta: Adnan Özyalçın.

EDEBİYATTA, ROMAN SANATINDA BÜYÜK BAŞARI SİYASAL BAKIŞ AÇILARINDA SARSILMALAR

YENİ ÇIKTI

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR:

TÜRK ROMANINDA KARNAVAL
ANADOLU RÖNESANSI
DİLLERİNE KURBAN (Orhan Kemal'de Diyalogik Perspektif)
DİLİN DÖRT ATLISI (Vüs'at Bener, Bilge Karasu, Leyla Erbil, Oğuz Atay'dan Türkçeye Armağanlar)
ROMANLARIMIZDA KURTULUŞ SAVAŞI VE KADINLARIMIZ

Yayınevi İletişim:

Abis Basım Yayın Dağıtım Pazarlama Ve Ticaret Limited Şirketi
Menekşe 2 Sokak No:28/5Kızılay/Çankaya/ANKARA
Telefon: 0(312) 419 63 30 / 0(532)557 33 03
E-posta: abiskitap@gmail.com
İnternet Sitesi: www.abisyayincilik.com

GAZETECİ BOĞATEKİN'İN 16 YILLIK YARGILAMASI

Dosya yeniden yerel mahkemede

Gazeteci Hacı Boğatekin hakkında 4 Ocak 2008'de Gerger Fırat gazetesinde "FETÖ ve Apo" başlıklı yazısı nedeniyle yargılanmasında dosya yerel mahkemeye gitti. Böylece Hacı Boğatekin'in yeniden yargılanıp beraat etme imkanı oluştu. Yazdığı yazı sonrasında hakkında dava açılan, gözaltına alınıp tutuklanan Boğatekin, hukuk mücadelesinin ardından 16 yıldır süren yargılamanın akabinde Yargıtayın verdiği karar sonrasında da bir kez daha 4 Nisan'da Adıyaman 1'inci Ağır Ceza Mahkemesinde hakim karşısına çıkacak.

'MUHTEMELEN BERAAT EDECEK'

MLSA'dan Aziz Oruç'a konuşan Avukat Hüseyin Boğatekin, kararı basın ve ifade özgürlüğü açısından çok kıymetli olarak niteledi ve şöyle dedi: "Yargıtay, Gazeteci Boğatekin hakkındaki 1 yıllık hapis cezasını onayınca hem AYM hem de olağanüstü kanun yoluna başvurulmuştu. Önce AYM sonra da Yüksek Ceza Genel Kurulu (YCGK) tarafından basın ve ifade özgürlüğü ihlal tespiti yapıldı. 4 Nisan'da duruşma gerçekleşecek ve Boğatekin muhtemelen beraat edecek."

Yargıtayın kararında düşünce özgürlüğüne dikkat çekilirken şu görüşlere yer verildi: "Doğal haklardan kabul edilen ifade hürriyeti, çoğulcu demokrasilerde, vazgeçilemez ve devredilemez bir niteliğe sahiptir. Demokrasinin olmazsa olmaz şartı olan ifade hürriyeti, birçok hak ve özgürlüğün temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin de kaynağıdır... Yazıya ilişkin olarak sanığa verilen hapis cezası nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine yönelik Anayasa Mahkemesinin 19.10.2022 tarihli ve 2020/3630 sayılı Karar'ı göz önüne alındığında sanığa atılı suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı kabul edilmelidir."

Gazeteci Hacı Boğatekin'e, 2008'de yazdığı bir yazı nedeniyle açılan dava 16 yıldır devam ediyor.

Fotoğraf: MLSA

NE OLMUŞTU?

GAZETECİ Hacı Boğatekin, "FETÖ ve Apo" başlık yazısının Gerger Fırat gazetesinde 4 Ocak 2008'de yayımlanmasının ardından yıllardır yargılama süreci yaşıyor. Köşe yazısındaki ifadeleri nedeniyle Boğatekin hakkında Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. 2008'de 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılan Boğatekin'in kararını Yargıtay 9. Ceza Dairesi bozdu. Yerel mahkeme 2012'de Boğatekin'e yeniden ceza verdi.

Hacı Boğatekin kararı Anayasa Mahkemesi'ne taşıdı ancak mahkeme 2018'de "iç hukuk yolları tüketilmediği" gerekçesiyle kabul etmedi. 2015'te Boğatekin hakkında açılan "hakaret" davasında ceza çıkması üzerine ertelenen kovuşturmada, yeniden yargılama başladı ve Boğatekin 6 Şubat 2018'de beraat etti.

Adıyaman 1. Ağır Ceza Mahkemesi 2019'da Boğatekin'i 1 yıl hapis cezasına çarptırdı. Bu karar sonrasında Boğatekin, 27 Ocak 2020'de ikinci kez AYM'ye başvurdu. Başvuruyu değerlendiren Mahkeme, Boğatekin'in gazeteci olduğunu hatırlattığı kararında ve "basın ve ifade özgürlüğü ihlali" kararı verdi.

ANAYASA MAHKEMESİ 'İHLAL' DEMİŞTİ

Anayasa Mahkemesi (AYM), Gazeteci Hacı Boğatekin'in "FETÖ ve Apo" başlıklı yazısında "Suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle 1 yıl ceza almasını Anayasa'ya aykırı bulmuştu. 14 yıl sü-

ren yargılama sürecine nokta koyan yüksek mahkeme kararında "İfade ve basın özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğuna" vurgu yapılarak, cezalandırmanın Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinin ihlali olduğuna yer verildi. (MEDYA SERVİSİ)

LeMan karikatürü 'genel ahlaka aykırı'

KARİKATÜRİST Zehra Ömeroğlu hakkında mizah dergisi LeMan'daki "Pandemide seks" başlıklı karikatürü nedeniyle açılan 'müstehcenlik' davası kapsamında Muzır Neşriyat Kurulu rapor hazırladı. Kurul, karikatürün "Halkın ar ve haya duygularını incittiğini, cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğunu"na karar verdi.

İstanbul Başsavcılığının, Çizer Zehra Ömeroğlu hakkında karikatürü sebebiyle hazırladığı iddianamede Ömeroğlu'nun cezalandırılması istendi. İstanbul 2'nci Asliye Ceza Mahkemesi de ekim 2022'de "karikatürün müstehcen olup olmadığıyla ilgili" Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulundan rapor istedi. Beklenen rapor geçen günlerde dava dosyasına girdi.

TOPLUMUN AR VE HAYA DUYGUSU...

Raporda "müstehcenlik" suçunun tanımı yapılarak, bu suçla ilgili hükümlerde korunmak istenen hukuki menfaatin "toplumun ar ve haya duygusu" olarak da ifade edilen "genel ahlak" olduğu belirtildi. Karikatürün toplumun örf, anane ve ahlak anlayışına tamamen aykırı olduğunu, ar ve hayayı rencide edici olduğunu öne süren heyet, karikatürde "Asıl gayenin seyreden üzerinde cinsel tahrik yara-

Fotoğraf: Kişisel arşiv

tarak, bundan menfaat amaçlandığını" iddia etti.

Heyet oy birliğiyle, Ömeroğlu'nun karikatürünün Türk Ceza Kanunu'nun 226'ncı maddesinde düzenlenen "müstehcenlik" suçunun unsurlarını taşıdığını savunarak "Halkın ar ve haya duygularını incittiğini, cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğunu" iddia etti.

'GENEL AHLAK KİMİN AHLAKI?'

Zehra Ömeroğlu raporun hatalı ve keyfi olduğuna dikkat çekerek "Raporu hazırlayan beş insanın ciddi ciddi oturup bu karikatürün müstehcen olup olmadığına karar vermiş olmasına inanmıyorum. Raporda 'genel ahlak'tan bahsediliyor. Genel ahlak kimin ahlakı? Bu kadar ahlaqsızlığın ayan beyan yaşandığı bir yerde bu karikatür mü genel ahlakı bozuyor? Genel ahlak bu kadar hafif ve sallantı da mı ki bir karikatürle bozulabiliyor?" dedi. (MEDYA SERVİSİ)

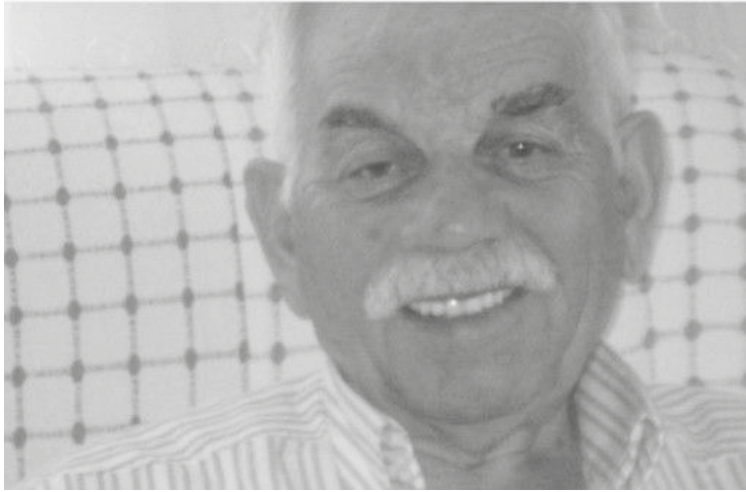
444 9 522
info@ajanspress.com.tr
Gözetim & İzleme

196 ÜLKE
150 MİLYON WEB SİTESİ
38 SOSYAL MEDYA PLATFORMU

Ajans Press tarafından, dünyanın önde gelen ülkelerinden 500 yazılım mühendisi ile geliştirilen ve medya mecralarının tümünü bir arada sunan **ilk ve tek platform.**

NEWSCOPE

ANMA

2017 yılında kaybettiğimiz, 50 yılın üzerinde süren bir yaşamı işçi sınıfına, halka, sosyalizm mücadelesine ve partisine adayan yoldaşımız

Bekir Çınar

aramızdan ayrılışının 7. yıl dönümünde saygıyla anıyoruz. Onun ömrünü adadığı sınıfsız ve sömürsüz bir dünya mücadelesini sürdürmeye söz veriyoruz. Işıklar içinde uyu **BEKİR ÇINAR** yoldaş...

Emek Partisi
(EMEP)
Çorum İl Örgütü

ANMA

Sevgili dostlar,

Gökhan Harmandılioğlu'nu

aramızdan ayrılışının 3. yıl dönümünde saygı, sevgi ve özlemle anıyoruz.

Aydın'ın Kuşadası ilçesinde bulunan Merkez Mezarlığında 18 Mart 2024 günü saat 14.00'da yapılacak olan anmaya sevenlerini bekleriz.

Eşi ve mücadele arkadaşları

METİN GÖKTEPE GAZETECİLİK ÖDÜLLERİ

27. yıl

1- Bu yıl 27'ncisi yapılan yarışma üç dalda düzenlenmektedir. Haber Ödülü (Yazılı Haber-Görüntülü Haber) Fotoğraf ve Yerel Gazetecilik Ödülü. İnternet medyasında yayımlanmış haberler de haber kategorisinde değerlendirilecektir.

2- Halkı doğru bilgilendirmeyi gözetken gazeteciliği desteklemek ve gerçeğin peşinde koşan genç gazetecileri teşvik etmek amacıyla taşıyan yarışmaya, 10 Mart 2023 ile 10 Mart 2024 tarihleri arasında yayımlanmış olan ürünler katılabilir.

3- Yarışmaya katılacak ürünlerin, yazılı basında yayımlanmış olanların PDF formatında, internet medyasında yayınlanmış olanların linkinin, görüntülü haberlerin ise wetransfer yoluyla gönderilmesi gerekiyor.

4- Fotoğraf dalında yarışmaya katılacak adayların da gönderecekleri fotoğraflarıyla (renkli ya da siyah beyaz) birlikte ürünün adını, çekildiği yeri ve tarihini yazmaları gerekiyor.

5- Yarışmaya katılacak adaylar, ürünlerini kısa öz geçmişleri, iletişim bilgileri ve bir fotoğrafları ile birlikte gazetecilikodulleri@gmail.com adresine 14 Mart 2024 tarihine kadar göndermeleri gerekiyor.

6- Kazananlara ödülleri Metin Göktepe'nin doğum günü olan 10 Nisan 2024 tarihinde düzenlenecek törenle verilecektir.

ÖDÜL JÜRİSİ

Banu Güven, Filiz Gazi, Hakkı Özdal, Nazım Alpman, Pınar Ögünc, Sorel Dağistanlı, Tuluhan Tekelioğlu, Yetvart Danzıkyan.

METİN GÖKTEPE ÖDÜL KOMİTESİ

evrensel

emek evrenselidir

Fotoğraflar: Kübra Kırımı/Evrensel

HEKİMLER TALEPLERİ İÇİN BİR ARAYA GELDİ:

‘Şiddetsiz çalışma ortamları istiyoruz’

Ankara Tabip Odası (ATO), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) ve Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası (Dev-Sağlık-İş) Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi heykel önünde 14 Mart Tıp Bayramına dair basın açıklaması gerçekleştirdi. Açıklamayı okuyan ATO Genel Sekreteri Dr. Mine Coşkun, sağlıkta var olan sorunların anlatmakla bitmeyeceğine dikkat çekerek hekimlerin 14 Mart’a dair başta şiddetten arındırılmış sağlık alanlarında çalışma talepleri olduğunu söyledi.

‘ŞİDDET SARMALINDA EKONOMİK KRİZLE BOĞUŞUYORUZ’

Bileşenler adına ortak açıklamayı ATO Genel Sekreteri Dr. Mine Coşkun okudu. Dr. Coşkun, “Osmanlı’da 1827 yılında modern tıp okulunun kurulduğu gün olan, tıbbiyelilerin İstanbul işgaline karşı çıkışlarını dile getirmek için 1919 yılında yaptıkları ilk kutlamadır 14 Mart. Çok uzun zamandır gerek sağlık ortamının gerekse ülkemizin içinde bulunduğu koşullar nedeniyle bayram olarak kutlaya-

mayoruz maalesef. 1980 yılından itibaren başlayan, son 20 yılda artan antidemokratik uygulamalarla özgürlüklerin gittikçe daraltıldığı, baskının ve keyfililiğin arttığı, şiddet sarmalına doğru sürüklenen ekonomik krizle boğuşan ve çıkış bulamayan bir ülkede yaşar olduk” diyerek bir avuç insanın şatafatına milyonlarcasının yoksulluğunun eşlik ettiğini söyledi

SAĞLIKTA CEPTEN HARCAMALAR ARTIYOR

Coşkun, “Neredeyse her gün bir kadın katlediliyor, tarikat ve cemaat yurt-

larında çocuk istismarları ayyuka çıktı, her alanda gericilik tirmanıyor, bütün inançların ve de özgürlüklerin temeli olan laiklik sürekli budanıyor, eğitimde gericiliğin müfredata şekil verdiği böyle bir ortamdan sağlık alanı da kat be kat etkileniyor” dedi. Sağlık alanının iyi yönetilmediğini söyleyen Coşkun, “Bütçeden, sağlık hizmetlerinin sunumuna kadar sağlık çalışanları ve halk gözetilmemektedir. Cepten harcamalar gittikçe artarken, bütçenin ağırlıklı kısmı tedavi edici hizmetlere ve şehir hastanelerine ayrılmaktadır” diye konuştu. (Ankara/EVRENSEL)

‘ÜCRETLER YOKSULLUK SINIRININ ÜSTÜNE ÇIKARILSIN’

KONUŞMASININ sonunda 14 Mart’a dair hekimlerin taleplerini bir kez daha hatırlatan Dr. Coşkun şunları söyledi.

- Şiddetten arındırılmış çalışma ortamları yaratılmalıdır.
- Sağlık çalışanlarının başta yemek, dinlenme, kreş ihtiyaçları olmak üzere çalışma koşulları düzenlenmeli ve iyileştirilmelidir. Yoğun ve yorucu çalışma ile nöbetlerin yarattığı olumsuzluk bir an önce giderilmelidir.
- Fiili hizmet süresi zammı 120 gün

olmalı, sağlık çalışanlarının ek göstergesi kademeli olarak artırılmalı, hekimler için 7600 olmalıdır.

- Çalışırken alınan ücretlerin emekliliğe yansdığı tek kalemden maaş uygulanmalıdır.
- Aile sağlığı merkezlerinde çalışanlar başta olmak üzere alınan vergi yüzde 15’i geçmemelidir.
- Bütün sağlık çalışanların ve emekli hekimlerin aylıkları yoksulluk sınırının üzerinde olmalıdır.

■ Hekimlerin muayene sayı ve süresini kendisinin ayarlayacağı (mahkeme kararıyla da onaylanan) bir sisteme geçilmelidir.

■ Sağlığa tedavi edici değil, sağlığı koruyucu bir gözle bakılmalı; başta HPV ve grip aşları olmak üzere tüm aşlar ücretsiz olmalı ve rutin aşılama programına alınmalıdır.

■ Hekimlerin bağımsız çalışma koşullarını zorlaştıran uygulamalar terk edilmelidir.

Akbelen’in kamulaştırılmasına karşı dava açılacak

MUĞLA’nın Milas ilçesinde bulunan Yeniköy-Kemerköy Termik Santralinin sahasını genişletmek için İkizköy’deki Akbelen Ormanı’nın çevresinde yer alan 190 parsellik arazisini linyit maden sahası olarak kullanmak üzere cumhurbaşkanı kararnamesiyle “Acele kamulaştırma” kararı verildi.

MA’nın haberine göre karara ilişkin konuşan İkizköylülerin gönüllü avukatlarından Arif Ali Cangı, 23 bin 307 hektarlık alan için özel mülklerin tamamının kamulaştırılacağını aktardı. 190 özel mülkünü Yeniköy-Kemerköy Enerji şirketinin ihtiyacı için kamulaştırılmak istendiğini söyleyen Cangı, “Acele kamulaştırma kararlarını düzenleyen kanun ‘yurt savunması müdafaa’ diye başlayan bir yasal düzenleme. Yani öyle bir acele olmalı ki yurt savunmasını gerektiren özel mülklerin acele kamulaştırılması söz konusu olsun. O yüzden bu kararın bir dayanağı yoktur” dedi.

HUKUKSAL SÜREÇ DEVAM EDİYOR

Acele kamulaştırma için kamu yararının söz konusu olması gerektiğini aktarı-

Fotoğraf: Sakine Yıldırım

ran Cangı, kamu yararının kabul edilebilmesi için de yargı denetiminden geçmiş olması gerektiğini söyledi. Ancak bölgedeki maden işletmesine ilişkin davaların halen devam ettiğini kaydeden Cangı, Bu maden ocakları için uygulanan çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) muafiyetinin iptal davasının biri Danıştayda birisi İdare Mahkemesinde. Şimdi bu kadar önemli hukuki gelişmeler doğuracak davalar devam ederken alınan acele kamulaştırma kararı yasanın acele kamulaştırma düzenlemesine açıkça aykırı. Kamu yararına aykırı bir karar.”

‘ŞİRKET KÖYLÜLERE BASKI YAPIYOR’

Alınan karardaki tek amacın şirketin elini güçlendirmek olduğuna işaret eden Cangı, “Şirket köylülerden satın almak istiyor ve bunun baskısını yapıyor. Ötümüzdeki hafta bu işlemin iptali için dava açacağız. Danıştaydan yürütmeyi durdurma ve iptal isteyeceğiz. Şimdiye kadar ki deneyimlerimizden yola çıkarsak, bu işlemin mutlaka yürütmesini durduracağız. Yılgınlığa gerek yok” diye konuştu. (HABER MERKEZİ)

ŞAMPİYONLUK DEĞİL, ÇİRKEFLİK YARIŞI

ÇİZGİ DIŞI

Mehmet ÖZYAZANLAR
mehmetozyanlar@hotmail.com

Yaklaşık 120 yıllık geçmişleriyle ülke sporunun en köklü temsilcileri arasında yer alan iki kulüp arasındaki şampiyonluk yarışında işler iyice çığırından çıkmış durumda.

İki kulüp de kendilerine koşulsuz destek vereceklerini bildikleri milyonlarca taraftarına güvenerek her türlü kozunu(!) sahaya sürüyor.

Lafa gelince erdemli, onurlu mücadele söylemleri dillerden eksik olmuyor, lakin pratikte baskı, sindirme, korkutma, tehdit, hedef gösterme gibi alçaklıkları devreye sokmaktan zerrece çekinmiyor ve utanmıyorlar...

Sporun bir unsuru olan rekabet bunların elinde tam bir çirkeflik çekışmesi-ne dönmüş durumda.

Adeta, şampiyonluk değil de hakem hataları üzerinden kurguladıkları komplolarla birbirlerini karalama yarışı içindeler...

Bütün bu bezil tablonun en acı yönü, toplumsal hayatta patron konumunda bulunan ve hayattaki dertleri ülkedeki çoğunluktan çok farklı olan kulüp yöneticilerinin şampiyonluk üzerinden giriştiği kompleks, kibir, ego tatmini mücadelesine geniş taraftar yığınlarının da alet olması ve yaratılan gergin ortamda nefreti, düşmanlığı besleyip yayan bir unsur haline gelmesi. Yöneticilerin, medyanın, teknik direktörlerin ve futbolcuların büyük paralar kazandığı bu oyunda tam da endüstrinin istediği kıvamda fanatik taraftar kimliğiyle rol almak, rezilliğe en büyük katkıyı vermekten başka bir anlam taşımaz...

Oynadıkları oyun vasat seviyeye daha ulaşmakta zorlanınca tüm güçleriyle saha dışına yükleniyorlar.

İyi oynamadıklarının ve her an takılabileceklerinin farkındalar.

Bu nedenle kendilerinden çok rakipleriyle ilgileniyor ve dört gözle rakiplerinin takılmasını bekliyorlar...

İyi oynayarak kazanmayı umursamıyorlar. Zaten sahada olup bitenlere ve saha dışındaki konuşmalara bakıldığında iyi oynamak için gereken bilgiye, kül-

türe, olgunluğa sahip oldukları söylene-mez. Belli başlı oyuncuların bireysel performansıyla yol almaya çalışıyorlar.

Ortada umut veren bir oyun olmanınca en büyük güvenceleri olan taraftarın gücüne(!) bel bağlıyorlar. Bu yüzden yöneticisi de teknik direktörü de futbolcusu da “Taraftarımızın desteğiyle aşamayacağımız engel yok” lafını ağızlarından düşürmüyor. Taraftar yalakeliğinde ve taraftarı gaza getirme işinde hiç kimse ellerine su dökemez!...

Gerilimin, taraftarı çok olanın işine geleceğini biliyorlar. O nedenle kışkırtıcılığı asla elden bırakmıyorlar...

Ayrıca çok da sertler!.. Her fırsatta rakipleriyle ilgili olarak resmi sitelerinden sert açıklamalar yapmayı ihmal etmiyorlar. Yöneticiler de sürekli olarak medyaya sert demeçler veriyor.

Açıklamaların, demeçlerin içeriği ağırlıklı olarak rakiplerinin maçlarındaki hakem hatalarından oluşuyor. Buna karşılık kendi lehlerine olan hakem hatalarını asla gündeme getirmiyorlar. Yüzsüzlük bunu gerektiriyor ne de olsa...

Son dönemde bir de yöneticilerin, hakem hataları sayesinde galip gelinen maçlardan sonra bile mağdur pozisyonu alıp, “Yavuz hırsız ev sahibini bastırır” misali utanmazca hakemlere saldırmasına tanık oluyoruz...

Elbette bu tarz açıklamalar ve demeçlerdeki amaç federasyonu, hakemleri baskı altına almak ve taraftarları kışkırtmak...

İş o hale geldi ki mafya özentisi söylemler, tavırlar artık büyük bir cüretkarlıkla ortaya koyulabiliyor...

Ne denir ki?

Pırl pırl bir şampiyonluk yarışı!..

Mutlak kazanmacı anlayışla hemhal yoz/geri futbol kültürünün giderek baskın hale gelmesine başlı olarak saygı, erdem gibi insanlık değerlerinin bu alandaki yeri giderek daralıyor. Bunu, kepazeliğin artarak süreceğinin habercisi sayabiliriz...

AŞKIN DEVLET VE KAYITSIZLIĞIMIZ

BAYKUŞ

Şebnem KORUR FİNCANCI
skfincanci@evrensel.net

İnsan hakları kavramı üzerine hep daha kapsamlı bir yazı yazmayı düşünsem de bir türlü sıra gelmiyor. Çoğunlukla sağlık ortamına dair yaşanan sorunların çok yakıcı olması, hızla yapılan pek çok değişiklik karşılıklı kalmamız nedeniyle insan haklarına dair sözlerini sağlık hakkı boyutuna daraltmak ve bu konuda söz kurmak zorunda kalıyorum ister istemez. Üstelik bir 14 Mart günü yayımlanacak bu yazıda sağlığa dair söz söylesem, zorlu hekimlik koşullarına değinmesek olmayacak ama meslektaşlarımız onlara yazdığım 14 Mart mektubunda bu sorunları, birlikte mücadelelenin bize kazandırdıklarını okuyacaklar diye düşünüp rotayı insan haklarından yana çevirmekten yanayım izninizle.

Geçen hafta İzmir’de Halkların Köprüsü Derneği’nin Güzel Çarşamba’larından birine konuk oldum. Sevgili dostum, meslektaşım Cem Terz’in yıllardır büyük bir özerliğiyle emek verdiği derneğin etkinlikleri, seçilen konu başlıkları her zaman çok heyecan verici oluyor. Önceki program kayıtlarını izlemek isteyenler için de bağlantı kaydını buraya bırakayım*. Bir başka sevgili dost, meslektaş, üstelik gazetemizin de yazarlarından canım Zeki Güllü’nü kolaylaştırıcılığında hakikatin izini nasıl sürdüğümüzü, insan hakları mücadelesinin de hem hak ihlaline uğrayanlar hem de ihlali görünür kılma çabasında iz sürenler için onarıcı etkilerini uzun uzun konuştuk birlikte. İzmir’e gitmek için yola çıkmadan hemen öncesinde de Adalet Bakanlığının şevkle verdiği düşündüğüm izin gereği TCK’nin 301. Maddesi uyarınca başlatılan soruşturma için Emniyet Müdürlüğüne ifade vermemi istemiş. Devletin ne denli kırılgan, kolay incinebilir bir organizasyon olduğunu bir kez daha gördüm. Konu her zaman olduğu gibi işkence üzerine konuştuğumuz bir youtube yayınıydı. Belki anımsarsınız, 2021 yılında, twitter henüz X olmamışken, Terörle Mücadele Şubesi bir görselle örgüt mensubu bir gazetecinin, Erkan Tufan’ın programına katıldığım için terör propagandasından hakkımda soruşturma başlatıldıklarını duyurmuş, ancak bu duyuru o mecrada asılı kalmış, geçen haftaya dek bana iletilen başka bir bilgi olmamıştı. Dönmüş devletsiz, propagandadan değil ama dolaylı imticekten soruşturma izni nihayet verilmiş. Peki nasıl incitmişim diye merak ederseniz, memleket-

işkencenin yaygın bir uygulama olduğunu, cezasızlığın, işkence uygulananların kimliği, işlediği iddia edilen suçlar üzerinden meşru kılınmasını, ayrıca topluma dolaylı bir tehdit niteliğindeki görsellerle işkence görüntüleri servis edilerek işkencenin sürmesine katkı sağlandığını Abu Ghrabib örneğini de vererek anlattığım içimmiş.

Üzerinden 40 yıldan fazla zaman geçmişken 1980 cuntasından hemen sonra da böyle kolay incinirdi devlet ama yargı gülüp geçerdi çoğunlukla takipsizlik verip. Şimdilerde ise hep birlikte inciniyorlar. Hatta bu koroya bir kısım insanlar da katılıp “kutsal devlet” paravanının ardına sığınıyorlar. Devletler kutsal olmaz oysaki... Hobbes’un Leviathan’ı zamanında belki ama insanların kendi rızalarıyla gücü Leviathan’a vermeden barış ve huzur içinde yaşamalarının mümkün görülmediği, yoksa şiddet, çatışma, güvensizlik ve terörün hüküm süreceği varsayılan yıllarla günümüz arasında aydınlanma çağını yaşamış bir dünya var.

Modernizmin bir eseri olarak çoktan devletle toplum arasındaki dolayısıyla kurumlar oluşmuş, bu kurumsallaşma devleti o aşkın Leviathan olmaktan çıkarp denetim altına almış, organizasyon yapma ve aygıtları aracılığıyla yurttaşların yıllık halini gözetirken yurttaşların da bu organizasyon becerisi ve aygıtları denetleyebileceği mekanizmaları oluşturmıştu. İnsan hakları örgütleri de o denetim mekanizmalarından biridir ve ikinci paylaşım savaşı sonrası insan hakları mücadelesi veren insanların emekleri ile ulus üstü belgelerle koruma altına alınmışlardı. Neoliberal patriyarkal kapitalizmin hüküm sürdüğü günümüzde; modernizmin ortadan kalktığı, aydınlanmanın lanetlendiği bu çağda her şey öteye atıldı. Modern ötesi, hakikat ötesi derken sonrasında öteleddiğimiz her kavramla birlikte adım adım devlet ile toplum arasındaki dolaşım kalktı. Denetimsiz aşkın devlet toplumda rıza oluşturmaya başardı, başarsa-çık. Gramsci’nin deyişiyle* “Kayıtsızlık tarihin ağır yüküdür. Yeniliğin boynuna geçirilmiş değirmen taşıdır, en parlak gayretlerin boğulduğu atalet durumudur, eski şehri kuşatan ve şehri en güçlü duvarlardan, en cesur askerlerden bile daha iyi savunan bataklıklardır.” Başarının önündeki tek engel kayıtsızlığımızdan silkinmemiz olabilir ancak yoksa Leviathan hepimizi yer bitirir.